

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

PROFILUL DEMOGRAFIC AL MUNICIPIULUI BĂLȚI

GGGS

Reziliență
Demografică

CHIȘINĂU, 2022

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Autor:

MARINA SOLOVIOVA, *cercetătoare, Centrul Analitic Independent Expert-Grup*

Redactor științific:

OLGA GAGAUZ, *dr. hab., Centrul de Cercetări Demografice, Institutul Național de Cercetări Economice*

Această analiză face parte din Programul UNFPA de reziliență demografică pentru Europa și Asia Centrală lansat de Fondul Națiunilor Unite pentru Populație în 2021 cu scopul de a susține și dezvolta capacitățile țărilor din regiune, inclusiv Republica Moldova, de a elabora politici bazate pe evidențe și programe destinate societății și populației, pentru a răspunde la schimbările demografice și a consolida capitalul uman.

Analiza a fost elaborată în baza datelor revizuite ale populației și migrației la nivel teritorial estimate de către Biroul Național de Statistică în anul 2022 și datelor Studiul Generații și Gen (GGS), care este primul și cel mai complex studiu demografic longitudinal, desfășurat până în prezent în peste 24 de țări ale lumii. GGS este parte a programului internațional coordonat de Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE) și Institutul Interdisciplinar de Demografie din Olanda (NIDI).

Programul Generații și Gen este implementat de către Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA Moldova), în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova (MMPS), Biroul Național de Statistică, Institutul Interdisciplinar de Demografie din Olanda (NIDI). Desfășurarea programului este posibilă grație suportului financiar oferit de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Fondului Parteneriatului pentru Dezvoltare India-ONU și UNFPA.

Concluziile acestui studiu au menirea de a furniza autorităților locale din Republica Moldova date dezagregate despre schimbările demografice din Republica Moldova, astfel ca autoritățile să elaboreze politici demografice centrate pe oameni și ajustate la necesitățile reale ale acestora. Totodată, concluziile acestei analize vor fi utilizate de către autorități pentru a identifica măsuri de transformare a crizei demografice într-o oportunitate, pentru a susține dezvoltarea țării și a promova reziliența demografică în Moldova.

Pentru referințe: Republica Moldova – Studiul Generații și Gen (2020). Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Biroul Național de Statistică (eșantionul studiului), UNFPA Moldova, NIDI-GGP (partener și distribuitor).

Acest document a fost elaborat cu suportul Ministerului Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova (MMPS), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Fondului ONU pentru Populație (UNFPA Moldova) și nu prezintă în mod necesar punctul de vedere al UNFPA Moldova, SDC, MMPS sau oricărei dintre organizațiile afiliate.

CUPRINS

SUMAR.....	5
ASPECTE METODOLOGICE.....	7
1. INDICATORI DEMOGRAFICI-CHEIE.....	8
1.1. Dinamica numărului și structurii populației	8
Dinamica numărului și structurii populației	8
Structura populației pe vârste și sexe	9
1.2. Fenomenul îmbătrânirii populației.....	10
1.3. Sporul natural.....	11
1.4. Procesele migraționale și intenții de emigrare	12
Migrația internă	12
Migrația externă.....	14
1.5 Formarea familiei și relațiile dintre parteneri.....	15
Formarea familiei	15
Satisfacția de relația cu partenerul	16
Structura populației după stare civilă	17
2. PLANIFICAREA FAMILIALĂ ȘI COMPORTAMENTUL REPRODUCTIV	19
2.1. Utilizarea curentă a metodelor de contracepție.....	19
2.2. Numărul ideal de copii în familie și intențiile reproductive.....	20
Numărul ideal de copii în familie	20
Intențiile reproductive.....	22
2.3. Numărul mediu de copii născuți-vii și vârsta medie a femeilor la nașterea copiilor	23
2.4. Nașteri la vârsta de adolescență.....	25
3. SĂNĂTATEA POPULAȚIEI.....	27
3.1. Ratele mortalității	27
3.2. Autoaprecierea sănătății	28
3.3. Dizabilitatea	30
Numărul persoanelor cu dizabilități.....	30
Tipurile de dificultăți și severitatea.....	31
3.4. Serviciile de sănătate.....	31
4. PĂRINȚI, COPII ȘI RELAȚIILE INTERGENERAȚIONALE	32
4.1. Echilibrul dintre muncă și familie	32
4.2. Îngrijirea copiilor de către soți.....	35

4.3. Ajutorul financiar și material oferit între generații	38
4.4. Atitudinea privind interacțiunea intergenerațională.....	39
Susținerea copiilor de către părinți	39
Susținerea părinților de către copii	40
4.5. Relațiile dintre părinți și copii.....	41
5. SITUAȚIA SOCIO-ECONOMICĂ A MUNICIPIULUI	43
5.1. Situația economică: veniturile populației, piața muncii	43
Populația implicată în munca pentru plată/salariu	43
Satisfacția în muncă.....	44
Aranjamentele de muncă	45
Timpul de deplasare către serviciu	46
Suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază	47
Așteptările privind îmbunătățirea veniturilor în următorii 3 ani	48
5.2. Învățământ. Servicii de educație extrafamilială	50
Educația timpurie	50
Învățământul primar și secundar general	51
Utilizarea serviciilor formale și informale de îngrijire a copiilor	52
5.3. Bunăstarea și fericirea populației.....	53
5.4. Accesul la internet și utilizarea internetului	54
Locuințe cu conexiune la rețeaua de Internet	54
Utilizarea Internetului	56
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	57

LISTA TABELELOR

Tabelul 1.1.1	Numărul populației cu reședința obișnuită a mun. Bălți pe medii, sexe și vârste la începutul anilor 2014-2022, mii persoane	9
Figura 1.1.2	Piramida populației cu reședința obișnuită a mun. Bălți, începutul anului 2022, persoane	10
Tabelul 1.2	Indicatorii de îmbătrânire a populației (populația cu reședința obișnuită) la începutul anilor 2014-2022	11
Tabelul 1.3	Mișcarea naturală a populației cu reședință obișnuită, persoane	11
Tabelul 1.4.1	Populația care și-a schimbat domiciliul/adresa în ultimii 3 ani în interiorul țării, %	12
Tabelul 1.4.2	Populația care intenționează să-și schimbe domiciliul/adresa în interiorul țării în următorii 3 ani, %	13
Tabelul 1.4.3	Populația care intenționează să se mute într-o altă țară în următorii 3 ani, %	14
Tabelul 1.5.1	Locul în care respondenții s-au întâlnit cu partenerul actual, %	16
Tabelul 1.5.2	Populația satisfăcută de relația cu partenerul/a, %	16
Tabelul 1.5.3	Repartizarea bărbaților cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %	18
Tabelul 1.5.4	Repartizarea femeilor cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %	19
Tabelul 2.1	Distribuția femeilor de vârstă reproductivă (15-49 ani) conform metodei principale de contracepție utilizate, %	20
Tabelul 2.2.1	Distribuția bărbaților și femeilor în funcție de numărul ideal de copii în familie, %	21
Tabelul 2.2.2	Numărul mediu de copii, inclusiv biologici și adoptivi, pe care populația cu vârsta de 15-49 de ani intenționează să-i aibă în general	22
Tabelul 2.3	Numărul mediu de copii născuți pe parcursul vieții de către femeile cu vârsta de 15-49 de ani, până la desfășurarea chestionarului, și vârsta medie a femeilor la nașterea primului copil, a celui de-al doilea și al treilea copil	24
Tabelul 2.4.1	Distribuția femeilor cu vârsta de 15-49 de ani care au declarat că au născut un copil la vârsta adolescenței (12-19 ani)	25
Tabelul 2.4.2	Distribuția femeilor cu vârsta de 15-79 de ani care au declarat că au născut la vârsta de până la 18 ani	26
Tabelul 3.1.1	Decedați pe grupe de vârstă și sexe, la 1 000 de persoane din categoria respectivă	27
Figura 3.1.2	Ratele specifice ale mortalității pe grupe de vârstă și sexe, la 1 000 de persoane	28
Tabelul 3.2	Autoevaluarea stării de sănătate printre persoanele cu vârsta de 15-79 de ani, %	29
Tabelul 3.3.1	Numărul de beneficiari ai pensiilor de dizabilitate, la 1 ianuarie, persoane	30
Tabelul 3.3.2	Adulți și copii recunoscuți cu dizabilitate primară, 2020-2021	30
Tabelul 3.3.3	Dificultăți în desfășurarea activităților zilnice obișnuite, pe tipuri de dizabilități și severitatea dizabilităților, %	31
Tabelul 3.4	Infrastructura de ocrotire a sănătății la 10 000 locuitori (populația cu reședința obișnuită) în dinamică, 2014-2021	32
Tabelul 4.1.1	Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii cărora în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, le-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrec prea mult timp la serviciu, %	33
Tabelul 4.1.2	Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii care au declarat că în ultimele 3 luni au ajuns la serviciu prea obosite din cauza treburilor casnice ca să poată lucra, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, %	34

Tabelul 4.2.1	Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de îmbrăcarea copiilor sau grija de a fi îmbrăcați corespunzător, %	35
Tabelul 4.2.2	Modul în care sunt distribuite responsabilitățile în situația în care copilul este bolnav și este nevoie de a rămâne acasă cu acesta, %	36
Tabelul 4.2.3	Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de ajutorul copilului la teme de acasă, %	37
Tabelul 4.3	Distribuția populației cu vârsta de 15-79 de ani care a beneficiat de suport financiar (cel puțin €250) în ultimele 12 luni, %	38
Tabelul 4.4.1	Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că „dacă copiii lor adulți au dificultăți, părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta”, %	39
Tabelul 4.4.2	Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că copiii ar trebui să-și ajute financiar părinții, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare, %	40
Tabelul 4.5.1	Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu mama (scorul 8 - 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %	42
Tabelul 4.5.2	Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu tatăl (scorul 8 - 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %	42
Tabelul 5.1.1	Distribuția femeilor și bărbaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în munca pentru plată/salariu, %	44
Tabelul 5.1.2	Distribuția femeilor și bărbaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în câmpul muncii care sunt mulțumiți de statutul lor ocupațional, %	45
Tabelul 5.1.3	Distribuția persoanelor cu vârsta de 15-64 de ani implicate în câmpul muncii după regimul de muncă (timpul începerii și terminării lucrului), %	46
Tabelul 5.1.4	Timpul alocat pentru deplasare de la domiciliu spre locul de muncă de bază	47
Tabelul 5.1.5	Distribuția populației după suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază, %	48
Tabelul 5.1.6	Distribuția persoanelor care așteaptă îmbunătățirea veniturilor în următorii 3 ani, %	49
Tabelul 5.2.1	Infrastructura de educație timpurie în dinamică, 2014-2021	50
Tabelul 5.2.2	Infrastructura de învățământ primar și secundar general în dinamică, 2014-2021	51
Tabelul 5.2.3	Utilizarea serviciilor formale și informale de îngrijire a copiilor, %	52
Tabelul 5.3	Persoanele cu vârsta de 15-79 de ani care se consideră "foarte fericite sau oarecum fericite", %	54
Tabelul 5.4.1	Ponderea populației care a menționat că locuința are conexiune la rețeaua de Internet, %	55
Tabelul 5.4.2	Populația care folosește Internetul, %	56

SUMAR

Cu o populație de 98.2 mii persoane la începutul anului 2022 (sau 3.8% din populația totală a țării), municipiul Bălți reprezintă a doua cea mai mare localitate din Republica Moldova după municipiul Chișinău. Conform datelor preliminare ale Biroului Național de Statistică (BNS), în totalul populației cu reședința obișnuită a mun. Bălți, la începutul anului 2022 populația în vârstă de 0-19 ani a constituit 24.3%, 20-64 de ani – 62.0%, 65 de ani și peste – 13.6%. Coeficientul îmbătrânirii populației a constituit 21 de persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori. Populația urbană a prevalat cu 95.7% din total, iar populația rurală a constituit 4.3%. În anul 2021, rata natalității în mun. Bălți a înregistrat 11.2 copii născuți-vii la 1000 locuitori, iar rata mortalității – 19.1 decedați la 1000 locuitori. Astfel, a fost înregistrat un spor natural negativ de 7.9 persoane la 1000 locuitori.

Sporul natural negativ și refluxul migrațional al populației tinere duc la declinul continuu și îmbătrânirea demografică a municipiului. Necesitatea de a formula și de a implementa politici publice fundamentate pe dovezi și axate pe nevoile oamenilor au determinat elaborarea unui profil demografic detaliat pentru mun. Bălți. În prezenta lucrare este analizată situația socioeconomică a municipiului din perspectiva conexiunii acesteia cu aspectele demografice, indicatorii demografici-cheie, indicatorii privind sănătatea populației, planificarea familială și comportamentul reproductiv, relațiile intergeneraționale.

În structura populației mun. Bălți ponderea persoanelor în vârstă aptă de muncă constituie 58% (dividendul demografic), ceea ce, în condițiile antrenării depline a forței de muncă, ar putea aduce beneficii considerabile pentru dezvoltarea socioeconomică a localității. Conform datelor GGS, doar puțin peste jumătate (53%) din populația în vârstă de 15-64 de ani este implicată în muncă plătită, ceea ce semnalează subvalorificarea brațelor de muncă, de altfel, fenomen caracteristic și la nivel de țară. Persoanele cu studii superioare se remarcă printr-un grad mai ridicat de antrenare în câmpul muncii (cca 75%). Sărăcia se asociază cu implicarea scăzută în munci plătite și insatisfacția de statutul ocupațional. Ca urmare, doar fiecare a cincea gospodărie își poate acoperi „ușor” sau „foarte ușor” necesitățile de bază, printre care ponderea femeilor este mai scăzută decât cea a bărbaților. Circa 40% preconizează o îmbunătățire a situației financiare în următorii trei ani.

În anii 2020-2021 s-a constatat o creștere a ratelor specifice de mortalitate din cauza pandemiei Covid-19, în special în rândul populației vârstnice (65+). Totodată, indicatorii privind autoaprecierea sănătății demonstrează că aproape o treime din bărbați din această categorie de vârstă și circa jumătate din femei își apreciază sănătatea ca „rea” sau „foarte rea”.

Peste două treimi (70.3%) din populația mun. Bălți au afirmat că locuințele lor au conexiune la rețeaua de Internet, circa 74% fiind utilizatori ai Internetului. În rândul tinerilor rata de utilizare a Internetului este 98.1%, pe când în rândul vârstnicilor mai puțin de o treime.

Populația mun. Bălți este activ implicată în migrațiune, astfel, fiecare al zecelea locuitor intenționează să se mute în următorii trei ani într-o altă țară, iar printre cei în vârstă de 15-34 de ani – fiecare al patrulea. De menționat este și rata înaltă a intențiilor migraționale în rândul persoanelor fără un loc de muncă (23.1%).

Deși, conform datelor BNS, rata totală de fertilitate este 1,5 copii per femeie pentru anul 2021, fiind în continuă scădere (în anul 2014 era de 1,7), numărul ideal de copii în familie pentru 58.6% din respondenți în vârstă de 15-49 ani este „doi”, iar pentru 36.1% – „trei sau mai mult”, pe când intenționează să-i aibă în general pe parcursul vieții 2.2 copii. Decalajul dintre indicatori semnalează existența unor bariere în realizarea intențiilor reproductive.

Planificarea nașterii este o componentă specifică a comportamentului reproductiv. Printre femeile căsătorite sau aflate în coabitare, ponderea celor care utilizează metode de contracepție este de 63.0%, metodele moderne sunt utilizate de 44.9%, acești indicatori fiind mai înalți decât media pe țară.

În pofida faptului că o bună parte a respondenților au declarat un grad înalt de satisfacție de relațiile cu partenerul, în mun. Bălți s-a înregistrat o pondere înaltă a persoanelor divorțate. Astfel, în rândul bărbaților cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani cei divorțați constituie 23.9%, iar în rândul femeilor – 15.1%. Totodată, circa 14% din bărbați și femei în vârstă de până la 35 de ani sunt divorțați.

Îmbinarea rolurilor profesionale și familiale deseori se asociază cu unele dificultăți. Astfel, fiecare a doua persoană (56.2%) în vârstă de 15-64 de ani încadrată în câmpul muncii a declarat că în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, i-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrece prea mult timp la lucru. Totodată, 22.9% au raportat că la serviciu erau prea obosite, din cauza treburilor casnice, ca să poată lucra eficient. Persistența distribuirii inechitabile a responsabilităților de îngrijire a copiilor între bărbați și femei reprezintă un impediment în valorificarea deplină a potențialului profesional al femeilor și realizarea intențiilor reproductive.

Sistemul de educație timpurie al mun. Bălți este destul de dezvoltat, la 100 de locuri revenind 96 copii înscriși (anul 2021). Copiii cu vârsta cuprinsă între 3 și 7 ani constituie 91.6%, iar cei până la 3 ani – 8.4%. Părinții antrenați în câmpul muncii sunt beneficiarii principali ai serviciilor de educație timpurie. Frecvența scăzută a utilizării serviciilor formale este specifică gospodăriilor sărace și persoanelor neangajate în câmpul muncii, ceea ce subminează dezvoltarea educațională a copiilor din familii social vulnerabile.

Bunăstarea materială și morală se menține prin suportul reciproc dintre generații, gradul de satisfacție de relațiile cu copiii sau părinții fiind destul de înalt. De ajutor financiar, cel mai frecvent, beneficiază tinerii de 15-34 de ani (19.6%) și persoanele în vârstă (8.9%). Majoritatea populației (80.4%) împărtășește opinia că „copiii ar trebui să-i ajute financiar pe părinți, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare”.

40.8% din populația mun. Bălți se consideră „foarte fericită sau oarecum fericită”, cu un ușor decalaj pozitiv în favoarea bărbaților (44.6%) comparativ cu femeile (39.1%). Printre persoanele tinere (15-34 de ani), ponderea celor „foarte fericite sau oarecum fericite” este cea mai mare (64.5%), scăzând odată cu înaintarea în vârstă până la 13.3% în grupa de 65-79 de ani.

Pentru a facilita valorificarea potențialului diferitelor generații în condițiile scăderii continue a numărului populației mun. Bălți și creșterii ponderii populației vârstnice în totalul populației, politicile publice urmează să fie orientate spre:

- sporirea accesului familiilor cu copii la serviciile de educație timpurie, în special a celor din categoriile social vulnerabile, pentru facilitarea îmbinării de către părinți și copii a rolurilor profesionale și familiale și realizarea deplină a intențiilor reproductive;
- atragerea investițiilor pentru crearea locurilor de muncă bine plătite, susținerea tinerilor în lansarea unor afaceri pentru preîntâmpinarea migrației de muncă;
- promovarea egalității de gen prin campanii de informare și sensibilizare a opiniei publice, având drept scop îmbunătățirea și creșterea gradului de satisfacție în cadrul relațiilor familiale, preîntâmpinarea divorțurilor;
- promovarea măsurilor ce țin de modul de viață sănătos, inclusiv în rândul persoanelor vârstnice, creșterea accesului persoanelor vârstnice la serviciile medicale de calitate întru asigurarea condițiilor pentru îmbătrânire activă și sănătoasă;
- consolidarea serviciilor de asistență socială, susținerea păturilor social vulnerabile, în special în rândul vârstnicilor solitari.

ASPECTE METODOLOGICE

Sursele de date primare pentru profilul demografic al mun. Bălți sunt: baza de date a Studiului „Generații și Gen”¹, precum și statistica în profil teritorial² publicată de Biroul Național de Statistică. Studiul „Generații și Gen” (GGS) este primul și cel mai complex studiu demografic realizat în Republica Moldova în anul 2020 în cadrul Programului „Generații și Gen”, lansat în 2018 de Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova în parteneriat cu Fondul ONU pentru Populație (UNFPA). La acest studiu au participat peste 10 mii de respondenți în vârstă de 15-79 de ani din 153 de localități ale țării (cu excepția regiunii din stânga Nistrului), inclusiv 377 de respondenți din mun. Bălți (toți din mediul urban).

Respondenții intervievați în mun. Bălți au avut următoarele caracteristici socio-demografice:

Respondenții intervievați în mun. Bălți în cadrul GGS, anul 2020, persoane

	Bărbați	Femei	Total
Total	121	256	377
Grupă de vârstă			
15-19	4	5	9
20-24	9	18	27
25-29	8	21	29
30-34	14	28	42
35-39	12	18	30
40-44	6	23	29
45-49	8	20	28
50-54	5	16	21
55-59	16	13	29
60-64	14	29	43

¹ <https://www.ggp-i.org/moldova/>

²

https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/60%20Statistica%20regionala/60%20Statistica%20regionala_02%20POP/?rxid=9a62a0d7-86c4-45da-b7e4-fecc26003802

	Bărbăți	Femei	Total
65-69	10	23	33
70-74	6	18	24
75-79	9	24	33
Nivel de studii			
Primar	0	4	4
Gimnazial	19	26	45
Secundar general	8	20	28
Secundar vocațional	29	66	95
Post-secundar vocațional	37	76	113
Superior	28	64	92
Statut marital			
Căsătorit/ă	64	116	180
Concubinaj	8	11	19
Divorțat/ă/separat/ă	27	36	63
Singur/ă	15	43	58
Văduv/ă	7	50	57
Statut ocupațional			
Salariat/ă	56	84	140
Lucrător/oare pe cont propriu	5	3	8
Pensionar/ă	26	84	110
Șomer/ă	9	17	26
Altă situație	25	68	93
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	14	45	59
Chintila II	17	36	53
Chintila III	19	41	60
Chintila IV	21	42	63
Chintila V	20	48	68
Nu au raportat venitul	30	44	74

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

1. INDICATORI DEMOGRAFICI-CHEIE

1.1. Dinamica numărului și structurii populației

Dinamica numărului și structurii populației

Conform datelor preliminare ale BNS, la începutul anului 2022 populația cu reședința obișnuită a mun. Bălți a constituit 98 158 persoane, în scădere cu 2.9% comparativ cu situația înregistrată la începutul anului 2014 (Tabelul 1.1.1). Populația rurală a municipiului a scăzut într-un ritm mai rapid decât cea urbană, iar reducerea populației feminine a fost mai accelerată decât a celei masculine. Astfel, la începutul anului 2022 populația urbană a totalizat 93 889 persoane (-2.9% față de 2014), iar cea rurală – 4 269 persoane (-3.2%). Numărul femeilor a însumat 52 798 persoane (-4.3% comparativ cu 2014), iar cel al bărbaților – 45 360 persoane (-1.2%), la 100 de bărbați revenind 116 femei.

Cel mai mult la scăderea numărului populației a contribuit categoria de vârstă 20-24 de ani, atât printre bărbați, cât și printre femei (-38.8% la bărbați și -47.4% la femei). Totodată, grupa de vârstă care s-a extins cel mai mult este 65-69 de ani (+53.0% și +59.5%, respectiv).

Ponderile populației urbane și rurale în mun. Bălți nu s-au schimbat considerabil, cea urbană constituind, la începutul anului 2022, 95.7% din populația totală a municipiului, iar cea rurală – 4.3%.

În structura populației mun. Bălți predomină cea feminină cu 53.8% (-0.8 puncte procentuale față de anul 2014), iar ponderea populației masculine este de 46.2%. În structura pe vârste, cel mai numeros grup printre bărbați este cel de 35-39 ani cu o pondere de 9.7% (+2.5 p.p. comparativ cu 2014), iar printre femei – cel de 30-34 ani cu o cotă de 8.7% (+0.9 p.p.).

Tabelul 1.1.1. Numărul populației cu reședința obișnuită a mun. Bălți pe medii, sexe și vârste la începutul anilor 2014-2022, mii persoane

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (pr.)
Totală	101.07	100.39	100.87	100.14	99.54	98.98	98.51	98.51	98.16
Urbană	96.66	95.98	96.35	95.61	95.07	94.58	94.23	94.24	93.89
Rurală	4.41	4.41	4.52	4.53	4.47	4.40	4.28	4.27	4.27
Masculină	45.91	45.88	46.30	45.87	45.60	45.58	45.43	45.49	45.36
0-4	3.46	3.47	3.60	3.71	3.65	3.55	3.34	3.19	3.01
5-19	8.96	8.65	8.41	8.26	8.30	8.44	8.66	8.96	9.26
20-34	11.92	11.98	12.19	11.81	11.42	10.97	10.54	10.20	9.73
35-49	8.78	8.93	9.17	9.20	9.37	9.70	10.04	10.34	10.82
50-64	8.91	8.75	8.65	8.49	8.34	8.29	8.13	8.07	7.87
65 și peste	3.87	4.10	4.27	4.40	4.51	4.62	4.73	4.73	4.67
Feminină	55.17	54.51	54.56	54.28	53.95	53.41	53.08	53.02	52.80
0-4	3.43	3.45	3.49	3.53	3.44	3.29	3.14	2.94	2.78
5-19	8.78	8.36	8.21	7.96	7.92	8.09	8.35	8.60	8.84
20-34	13.28	13.19	13.25	13.10	12.91	12.27	11.77	11.31	10.90
35-49	10.18	10.06	10.23	10.28	10.34	10.43	10.57	10.91	11.16
50-64	12.33	12.04	11.65	11.41	11.06	10.91	10.64	10.54	10.39
65 și peste	7.17	7.42	7.75	8.00	8.28	8.42	8.61	8.73	8.72
Femei la 100 de bărbați	120	119	118	118	118	117	117	117	116

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

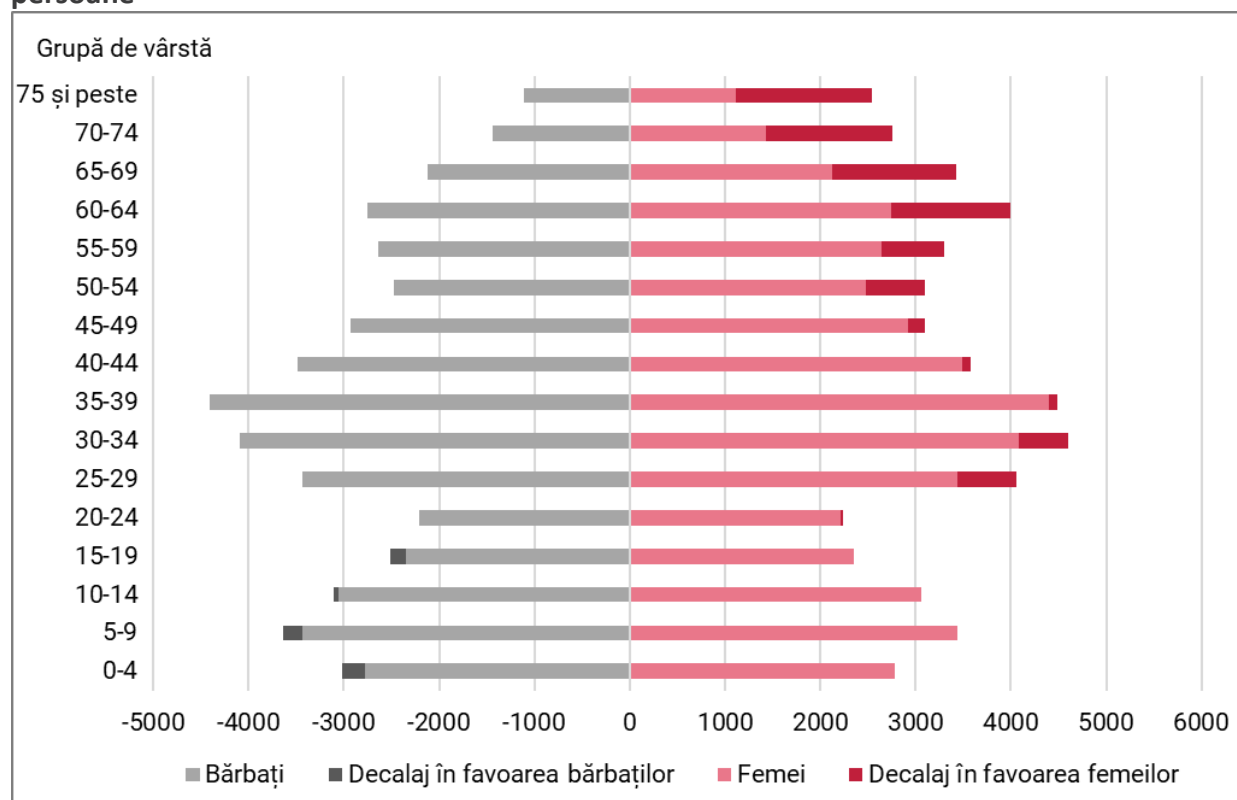
Structura populației pe vârste și sexe

Piramida populației mun. Bălți la începutul anului 2022 are un profil neuniform, „valurile” reflectând diverse perturbări ce au avut loc pe parcursul istoriei (Figura 1.1.2). Astfel, iese în evidență numărul mic al populației în vârstă de 20-24 de ani. Aceasta reprezintă atât rezultatul înrăutățirii situației economice după criza financiară din 1998, cât și al faptului că la sfârșitul anilor 1990 – începutul anilor 2000 au născut preponderent femeile ce au în prezent 45-54 de ani, puțin numeroase la rândul lor. De asemenea, la numărul mic al populației în vârstă de 20-24 de ani contribuie și procesele de migrație internă și externă. Totodată, este relativ mare numărul persoanelor în vârstă de 30-39 de ani, născute în anii 1980, atât datorită politicilor pro-nataliste din acele timpuri, cât și a generației numeroase a părinților lor.

Ponderea populației în vârstă aptă de muncă reprezintă 58% din totalul populației³, ceea ce înseamnă că municipiul încă dispune de dividendul demografic.

Din punctul de vedere al distribuției pe genuri, observăm un șir de disproporții între populația feminină și masculină: în grupele de vârstă 0-19 ani predomină băieții, iar în grupele mai în vârstă încep să prevaleze femeile. Discrepanța mare în favoarea femeilor în grupele de vârstă de 25-34 de ani pare să rezulte preponderent din procesele de migrație internă și externă, iar cea din grupele de 50 de ani și peste – din nivelul mai înalt al mortalității printre bărbații de vârstele respective.

Figura 1.1.2. Piramida populației cu reședința obișnuită a mun. Bălți, începutul anului 2022, persoane

Sursa: Elaborată de Expert-Grup în baza datelor BNS

1.2. Îmbătrânirea populației

Conform datelor preliminare publicate de BNS, la începutul anului 2022 în mun. Bălți locuiau 20 130 persoane în vârstă de 60 de ani și peste, din care 36.8% bărbați și 63.2% femei (Tabelul 1.2). Coeficientul îmbătrânirii populației a constituit 21 de persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori (+16.4% comparativ cu anul 2014). Printre bărbați, acest coeficient a înregistrat 16, iar printre femeile el a fost mai accentuat, înregistrând 24 de persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 de femei.

³ Calculată ca bărbați în vârstă de 20-64 ani plus femeii în vârstă de 20-59 ani.

Tabelul 1.2. Indicatorii de îmbătrânire a populației (populația cu reședința obișnuită) la începutul anilor 2014-2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (pr.)
Persoane de 60 de ani și peste, mii persoane	17.81	18.18	18.49	18.86	19.11	19.62	20.00	20.26	20.13
Bărbați	6.58	6.76	6.88	7.02	7.11	7.31	7.44	7.51	7.42
Femei	11.23	11.42	11.61	11.84	12.01	12.31	12.56	12.75	12.71
Coeficientul îmbătrânirii populației (persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori)	18	18	18	19	19	20	20	21	21
Bărbați	14	15	15	15	16	16	16	17	16
Femei	20	21	21	22	22	23	24	24	24

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

1.3. Sporul natural

Conform datelor BNS, până în anul 2017 sporul natural al populației în mun. Bălți era pozitiv, numărul celor născuți-vii depășindu-l pe cel al persoanelor decedate (Tabelul 1.3). În anul 2017 însă, din cauza scăderii numărului de copii născuți-vii (-14% comparativ cu 2016) și al creșterii numărului celor decedați (+2.4%), sporul natural a înregistrat valori negative. Pe parcursul anului 2021 (date preliminare) numărul celor decedați (1 881 persoane) a fost cu 777 mai mare ca numărul celor născuți-vii (1 104). Raportat la 1 000 de locuitori, numărul de copii născuți a fost 11.2 (-1.0% comparativ cu anul 2020), iar numărul persoanelor decedate – 19.1 (+25.4%), reflectând atât procesele de îmbătrânire și migrațiune, cât și efectele pandemiei Covid-19.

Tabelul 1.3. Mișcarea naturală a populației cu reședință obișnuită, persoane

Anii	Născuți-vii	Decedați	Sporul natural
	Total		
2014	1 460	1 331	129
2015	1 448	1 353	95
2016	1 472	1 290	182
2017	1 270	1 321	-51
2018	1 271	1 257	14
2019	1 194	1 282	-88
2020	1 115	1 500	-385
2021 (pr.)	1 104	1 881	-777
	La 1 000 locuitori		
2014	14.4	13.2	1.3
2015	14.4	13.5	0.9
2016	14.6	12.8	1.8
2017	12.7	13.2	-0.5
2018	12.8	12.6	0.1
2019	12.1	13.0	-0.9
2020	11.3	15.2	-3.9
2021 (pr.)	11.2	19.1	-7.9

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

1.4. Procesele migraționale și intenții de emigrare

Migrația internă

18% din populația mun. Bălți interviuată în anul 2020 a raportat că a trăit, cu trei ani în urmă, într-o altă localitate a Moldovei sau la o altă adresă a mun. Bălți (Tabelul 1.4.1). Nu se atestă diferențe mari dintre sexul masculin și feminin, proporțiile fiind de 17.4% pentru bărbați și 18.4% pentru femei.

În cadrul grupelor de vârstă, tineretul de 15-34 de ani este cel mai mobil în interiorul țării (47.7%), fapt explicat prin continuarea studiilor și separarea de părinți. O dată cu înaintarea în vârstă, mobilitatea se reduce până la 1.1% în rândul persoanelor de 65 de ani și peste.

Persoanele singure sau aflate în concubinaj manifestă o mobilitate mai mare decât persoanele căsătorite, iar șomerii migrează în interiorul țării mai des decât salariații. Din punctul de vedere al bunăstării, mobilitatea tinde să fie mai mare pentru păturile cu venituri medii (chintilele II-III).

Tabelul 1.4.1. Populația care și-a schimbat domiciliul/adresa în ultimii 3 ani în interiorul țării, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	17.4	18.4	18.0
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	40.0	51.4	47.7
Apti de muncă (20-64 ani)	21.7	23.1	22.7
Vârstnici (65-79 ani)	0.0	1.5	1.1
Nivel de studii			
Gimnazial	31.6	19.2	24.4
Secundar general	25.0*	35.0	32.1
Secundar vocațional	20.7	13.6	15.8
Post-secundar vocațional	5.4	22.4	16.8
Superior	17.9	14.1	15.2
Statut marital			
Căsătorit/ă	10.9	19.8	16.7
Concubinaj	25.0*	45.5	36.8
Divorțat/ă/separat/ă	25.9	19.4	22.2
Singur/ă	33.3	25.6	27.6
Văduv/ă	0.0*	2.0	1.8
Statut ocupațional			
Salariat/ă	25.0	19.0	21.4
Lucrător/oare pe cont propriu	20.0*	33.3*	25.0*
Pensionar/ă	0.0	3.6	2.7
Șomer/ă	22.2*	35.3	30.8
Altă situație	16.0	30.9	26.9
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	7.1	13.3	11.9
Chintila II	23.5	22.2	22.6
Chintila III	47.4	17.1	26.7
Chintila IV	4.8	16.7	12.7
Chintila V	0.0	14.6	10.3

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

În ceea ce privește intențiile de migrație internă, 10.3% din populația interviuată în mun. Bălți intenționează să-și schimbe domiciliul în interiorul țării în următorii 3 ani (Tabelul 1.4.2). Din punctul de vedere al vârstelor, cei mai intenționați să migreze în interiorul țării sunt tinerii de 15-34 de ani (24.3%), în special, femeile tinere (29.2%). Frecvența planurilor de a migra în altă localitate sau la o altă adresă din oraș scade o dată cu înaintarea în vârstă, până la 2.2% printre persoanele de 65 de ani și peste.

Se evidențiază prin cele mai accentuate intenții de schimbare a domiciliului în interiorul țării în următorii 3 ani persoanele cu studii secundare generale (21.4%), persoanele în coabitare (31.6%), lucrătorii pe cont propriu (37.5%) și persoanele cu venituri medii (16.7%).

Tabelul 1.4.2. Populația care intenționează să-și schimbe domiciliul/adresa în interiorul țării în următorii 3 ani, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	8.3	11.3	10.3
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	14.3	29.2	24.3
Apti de muncă (20-64 ani)	8.7	15.1	12.9
Vârstnici (65-79 ani)	8.0	0.0	2.2
Nivel de studii			
Gimnazial	10.5	3.8	6.7
Secundar general	12.5*	25.0	21.4
Secundar vocațional	3.4	10.6	8.4
Post-secundar vocațional	10.8	10.5	10.6
Superior	7.1	12.5	10.9
Statut marital			
Căsătorit/ă	1.6	10.3	7.2
Concubinaj	12.5*	45.5	31.6
Divorțat/ă/separat/ă	22.2	13.9	17.5
Singur/ă	13.3	16.3	15.5
Văduv/ă	0.0*	0.0	0.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	7.1	13.1	10.7
Lucrător/oare pe cont propriu	20.0*	66.7*	37.5*
Pensionar/ă	7.7	0.0	1.8
Șomer/ă	22.2*	5.9	11.5
Altă situație	4.0	22.1	17.2
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	14.3	6.7	8.5
Chintila II	5.9	13.9	11.3
Chintila III	21.1	14.6	16.7
Chintila IV	4.8	14.3	11.1
Chintila V	5.0	4.2	4.4

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Migrația externă

Conform datelor BNS, din mun. Bălți în anul 2020 au emigrat 2 447 de persoane, iar conform datelor colectate în cadrul GGS, fiecare al zecelea locuitor intenționează să emigreze în următorii trei ani. Astfel, din totalul respondenților intervievați în mun. Bălți, 11.4% au răspuns „probabil da” sau „cu siguranță da” la întrebarea dacă intenționează să se mute în următorii trei ani într-o altă țară (Tabelul 1.4.3).

Vârsta este un factor important care determină intențiile de emigrare: în cadrul grupei de 15-34 de ani, fiecare al patrulea tânăr (25.2%) intenționează să plece din țară, în special, femeile tinere (27.8%). În cadrul persoanelor apte de muncă (20-64 de ani), 13.7% au intenții de emigrare în următorii 3 ani, iar printre vârstnici (65 de ani și peste) doar 1.1% au astfel de planuri.

Din perspectiva nivelului de studii, cele mai frecvente intenții de emigrare le manifestă cei cu studii secundare generale (35.7%). Absența unui partener oficial, de asemenea, este un factor care facilitează emigrarea: printre persoanele singure fiecare a cincea (22.4%) are intenții de a emigra, spre deosebire de persoanele căsătorite (9.4%). Deținerea unui loc de muncă este un factor care la fel influențează intențiile de emigrare, printre salariați ponderea celor care doresc să emigreze fiind de numai 9.3%, în timp ce printre șomeri ea se ridică la 23.1%.

În final, un rol important îl au veniturile: cele mai înstărite pătri (chintila V) rareori au intenții de emigrare (4.4%), la fel ca și cele mai sărace pătri (chintila I) (8.5%), alcătuite preponderent din pensionari. Totodată, trebuie de menționat că în chintila IV intențiile de emigrare sunt mai frecvente (15.9%) decât în chintilele cu venituri mai mici, ceea ce sugerează că situația materială proastă nu mai reprezintă principalul factor motivant al emigrării.

Tabelul 1.4.3. Populația care intenționează să se mute într-o altă țară în următorii 3 ani, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	9.9	12.1	11.4
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	20.0	27.8	25.2
Apti de muncă (20-64 ani)	10.9	15.1	13.7
Vârstnici (65-79 ani)	4.0	0.0	1.1
Nivel de studii			
Gimnazial	31.6	0.0	13.3
Secundar general	12.5*	45.0	35.7
Secundar vocațional	3.4	10.6	8.4
Post-secundar vocațional	8.1	10.5	9.7
Superior	3.6	10.9	8.7
Statut marital			
Căsătorit/ă	7.8	10.3	9.4
Concubinaj	12.5*	27.3	21.1
Divorțat/ă/separat/ă	7.4	19.4	14.3
Singur/ă	26.7	20.9	22.4
Văduv/ă	0.0*	0.0	0.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	7.1	10.7	9.3
Lucrător/oare pe cont propriu	20.0*	33.3*	25.0*

	Bărbați	Femei	Total
Pensionar/ă	3.8	0.0	0.9
Șomer/ă	22.2*	23.5	23.1
Altă situație	16.0	25.0	22.6
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	7.1	8.9	8.5
Chintila II	11.8	11.1	11.3
Chintila III	10.5	9.8	10.0
Chintila IV	14.3	16.7	15.9
Chintila V	0.0	6.3	4.4

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

1.5. Formarea familiei și relațiile dintre parteneri

Formarea familiei

Conform datelor GGS, cei mai mulți respondenți din mun. Bălți au făcut cunoștință cu partenerul actual prin intermediul prietenilor sau rudelor (26.2%), la petreceri sau evenimente private (21.0%), la locul de muncă (17.8%), în instituții educaționale (15.0%), la bar, club de noapte sau dans (7.5%), online (5.6%) și în alte circumstanțe (7.0%) (Tabelul 1.5.1).

În funcție de vârstă, persoanele tinere (15-34 de ani) își întâlnesc partenerii prin intermediul prietenilor sau rudelor (24.3%), la petreceri private sau evenimente (21.4%) și online (15.7%). Populația aptă de muncă (20-64 de ani) și-a întâlnit partenerul prin prieteni sau rude în 27.7% de cazuri, la petreceri private sau evenimente (21.8%) și la locul de muncă (15.4%). Vârștii (65-79 de ani) au făcut cunoștință cu partenerul preponderent la locul de muncă (34.6%), în instituții educaționale (30.8%), prin intermediul prietenilor sau rudelor (15.4%) și la petreceri private sau evenimente (15.4%).

După nivelul de studii, persoanele cu studii superioare în mod previzibil își întâlnesc partenerii mai frecvent în instituții educaționale (23.0%), iar persoanele cu un nivel de instruire mai jos tind să-și întâlnească partenerii prin intermediul prietenilor sau rudelor și la petreceri sau evenimente private.

În funcție de statutul marital (coabitare/căsătorie) nu se evidențiază diferențe semnificative.

Salariații și lucrătorii pe cont propriu mai des își cunosc partenerii prin intermediul prietenilor sau rudelor (29.2% și 28.6%, respectiv), șomerii – la petreceri sau evenimente private (53.8%).

Din perspectiva nivelului de bunăstare, cei mai săraci și cei mai bogați (chintilele I și V) cel mai frecvent își întâlnesc partenerii în cercurile lor – prin intermediul prietenilor sau rudelor, iar păturile de mijloc – la petreceri sau evenimente private.

Tabelul 1.5.1. Locul în care respondenții s-au întâlnit cu partenerul actual, %

	Prin prieteni sau rude	Petrecere privată sau eveniment	La locul de muncă	În instituții educaționale	Bar, club de noapte, club de	Online	Altul
Total	26.2	21.0	17.8	15.0	7.5	5.6	7.0
Grupă de vârstă							
Tineri (15-34 ani)	24.3	21.4	7.1	14.3	12.9	15.7	4.3
Apti de muncă (20-64 ani)	27.7	21.8	15.4	12.8	8.5	6.4	7.4
Vârstnici (65-79 ani)	15.4	15.4	34.6	30.8	0.0	0.0	3.8
Nivel de studii							
Primar*	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Gimnazial	36.8	26.3	10.5	5.3	0.0	5.3	15.8
Secundar general	14.3	28.6	14.3	7.1	14.3	14.3	7.1
Secundar vocațional	33.3	18.8	16.7	10.4	8.3	6.3	6.3
Post-secundar vocațional	25.4	19.7	22.5	15.5	9.9	1.4	5.6
Superior	21.3	21.3	14.8	23.0	4.9	8.2	6.6
Statut marital							
Căsătorit/ă	27.2	22.2	17.8	15.6	6.1	4.4	6.7
Concubinaj	26.3	21.1	21.1	10.5	5.3	5.3	10.5
Statut ocupațional							
Salariat/ă	29.2	20.8	10.4	17.7	7.3	5.2	9.4
Lucrător/oare pe cont propriu*	28.6	14.3	14.3	14.3	14.3	0.0	14.3
Pensionar/ă	19.0	23.8	33.3	19.0	0.0	0.0	4.8
Șomer/ă	30.8	53.8	7.7	7.7	0.0	0.0	0.0
Altă situație	25.0	12.5	21.4	8.9	14.3	12.5	5.4
Chintilă de bunăstare							
Chintila I	33.3	5.6	5.6	22.2	5.6	16.7	11.1
Chintila II	19.6	28.3	23.9	4.3	4.3	8.7	10.9
Chintila III	19.4	29.0	9.7	19.4	6.5	6.5	9.7
Chintila IV	25.0	25.0	13.9	11.1	16.7	2.8	5.6
Chintila V	38.9	16.7	25.0	8.3	8.3	0.0	2.8

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Satisfacția de relația cu partenerul

Din totalul populației interviuate în mun. Bălți în cadrul GGS, 91.1% au declarat că sunt satisfăcuți de relația cu partenerul lor (nota 8-10 din 10) (Tabelul 1.5.2). Bărbații sunt mulțumiți de relația cu partenera mai frecvent decât femeile (94.7% și 89.1%, respectiv) și acest decalaj se păstrează aproape la toate categoriile de vârstă. Analiza după nivelul de studii, statutul ocupațional și nivelul de bunăstare nu relevă tendințe clare.

Tabelul 1.5.2. Populația satisfăcută de relația cu partenerul/a, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	94.7	89.1	91.1
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	100.0	93.9	95.7
Apti de muncă (20-64 ani)	96.8	88.9	91.5

	Bărbați	Femei	Total
Vârstnici (65-79 ani)	85.7	91.7	88.5
Nivel de studii			
Primar*	-	100.0	100.0
Gimnazial	90.0	77.8*	84.2
Secundar general	100.0*	90.0	92.9
Secundar vocațional	100.0	87.5	91.7
Post-secundar vocațional	92.6	90.9	91.5
Superior	94.7	90.5	91.8
Statut ocupațional			
Salariat/ă	100.0	90.9	94.8
Lucrător/oare pe cont propriu*	75.0	100.0	85.7
Pensionar/ă	87.5	88.5	88.1
Șomer/ă	100.0*	100.0	100.0
Altă situație	91.7	84.1	85.7
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	85.7*	100.0	94.4
Chintila II	94.1	89.7	91.3
Chintila III	100.0	95.2	96.8
Chintila IV	93.3	81.0	86.1
Chintila V	88.9*	88.9	88.9

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Structura populației după stare civilă

Din totalul bărbaților din mun. Bălți intervievați în 2020 în cadrul GGS, 52.9% erau căsătoriți, 22.3% – divorțați/separați, 12.4% – singuri/celibatari, 6.6% – în coabitare și 5.8% – văduvi (Tabelul 1.5.3).

Ponderea bărbaților căsătoriți crește o dată cu înaintarea în vârstă, de la 42.9% printre bărbații tineri (15-34 ani) până la 55.4% în grupa de vârstă de 22-64 de ani. Un factor care influențează probabilitatea bărbaților de a fi căsătoriți este nivelul de studii: cei cu un nivel de studii mai înalt (post-secundar vocațional și superior) sunt mai adesea căsătoriți (64.9% și 60.7%, respectiv) decât bărbații cu un nivel mai scăzut de studii. De asemenea, statutul ocupațional are un impact semnificativ, bărbații salariați fiind de două ori mai des căsătoriți (60.7%) decât cei șomeri (33.3%). Din punctul de vedere al bunăstării, printre bărbații din chintila I (cu cele mai mici venituri) sunt cei mai puțini căsătoriți.

Cei mai mulți bărbați care locuiesc în coabitare sunt printre cei cu studii gimnaziale (15.8%), printre lucrătorii pe cont propriu (20.0%) și printre cei din chintila I de bunăstare (14.3%).

Statutul de divorțat/separat este mai frecvent întâlnit la bărbații șomeri (55.6%) și din chintila V de bunăstare (35.0%), iar ceilalți factori nu par să producă diferențe remarcabile.

Cei mai mulți bărbați singuri sunt înregistrați în rândul celor cu vârsta de 15-34 ani (34.3%). O dată cu creșterea vârstei, ponderea celor singuri scade, fiind 8.0% la categoriile de vârstă de 65 de ani și peste. Concomitent cu creșterea nivelului de studii se reduce și ponderea bărbaților singuri, până la 3.6% printre cei cu studii superioare.

Văduvia în rândul bărbaților începe să se înregistreze de la vârsta de 55-59 de ani, ponderea văduvilor fiind de 20.0% în categoria de vârstă de 65-79 de ani.

Tabelul 1.5.3. Repartizarea bărbaților cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %

	Căsătoriți	În coabitare*	Divorțați / separați	Singuri / celibatari	Văduvi*
Total	52.9	6.6	22.3	12.4	5.8
Grupă de vârstă					
Tineri (15-34 ani)	42.9	8.6	14.3	34.3	0.0
Apți de muncă (20-64 ani)	55.4	8.7	23.9	9.8	2.2
Vârstnici (65-79 ani)	52.0	0.0	20.0	8.0	20.0
Nivel de studii					
Gimnazial	26.3	15.8	26.3	26.3	5.3
Secundar general*	50.0	0.0	12.5	37.5	0.0
Secundar vocațional	48.3	3.4	27.6	10.3	10.3
Post-secundar vocațional	64.9	5.4	16.2	8.1	5.4
Superior	60.7	7.1	25.0	3.6	3.6
Statut ocupațional					
Salariat	60.7	8.9	23.2	7.1	0.0
Lucrător pe cont propriu*	60.0	20.0	20.0	0.0	0.0
Pensionar	53.8	3.8	15.4	7.7	19.2
Șomer*	33.3	0.0	55.6	11.1	0.0
Altă situație	40.0	4.0	16.0	32.0	8.0
Chintilă de bunăstare					
Chintila I	28.6	14.3	21.4	14.3	21.4
Chintila II	94.1	5.9	0.0	0.0	0.0
Chintila III	36.8	10.5	26.3	26.3	0.0
Chintila IV	61.9	4.8	19.0	9.5	4.8
Chintila V	40.0	5.0	35.0	5.0	15.0

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Distribuția după statutul marital a femeilor intervievate în mun. Bălți este următoarea: 45.3% căsătorite, 19.5% – văduve, 16.8% – singure/celibatate, 14.1% – divorțate/separate și 4.3% – în coabitare (Tabelul 1.5.4).

Ca și în cazul bărbaților, ponderea celor căsătorite crește o dată cu înaintarea în vârstă, de la 52.8% în grupa de 15-34 ani la 56.5% la vârsta de 20-64 de ani. Apoi ponderea femeilor căsătorite scade până la 16.9% printre cele cu vârsta cuprinsă între 65-79 de ani. La fel ca pentru bărbați, contează nivelul de studii și bunăstarea: sunt mai frecvent căsătorite femeile cu studii superioare (60.9%), iar femeile cu cele mai scăzute venituri (chintila I de bunăstare) sunt cel mai rar căsătorite (15.6%).

Femei divorțate/separate sunt mai multe printre șomere (35.3%).

Statutul de singură/celibatară este mai frecvent înregistrat în rândul femeilor cu vârsta de 15-34 ani (26.4%) și al celor cu studii gimnaziale sau secundare generale (35-45%).

Văduvia în rândul femeilor este mult mai răspândită decât în rândul bărbaților în legătură cu durata medie mai lungă a vieții. Ea începe să se înregistreze mai devreme, de la vârsta de 45-49 de ani, ponderea văduvelor crescând până la 53.8% în grupa de vârstă de 65-79 de ani.

Tabelul 1.5.4. Repartizarea femeilor cu vârste cuprinse între 15 și 79 de ani după statutul marital actual, %

	Căsătorite	În coabitare	Divorțate / separate	Singure / celibatate	Văduve
Total	45.3	4.3	14.1	16.8	19.5
Grupă de vârstă					
Tinere (15-34 ani)	52.8	6.9	13.9	26.4	0.0
Apte de muncă (20-64 ani)	56.5	5.4	15.1	15.1	8.1
Vârstnice (65-79 ani)	16.9	1.5	12.3	15.4	53.8
Nivel de studii					
Primar*	25.0	0.0	0.0	0.0	75.0
Gimnazial	23.1	0.0	19.2	34.6	23.1
Secundar general	35.0	0.0	15.0	45.0	5.0
Secundar vocațional	40.9	4.5	15.2	15.2	24.2
Post-secundar vocațional	47.4	7.9	11.8	7.9	25.0
Superior	60.9	3.1	14.1	14.1	7.8
Statut ocupațional					
Salariată	54.8	4.8	15.5	19.0	6.0
Lucrătoare pe cont propriu*	33.3	66.7	0.0	0.0	0.0
Pensionară	28.6	1.2	10.7	14.3	45.2
Șomeră	52.9	0.0	35.3	11.8	0.0
Altă situație	52.9	5.9	11.8	19.1	10.3
Chintilă de bunăstare					
Chintila I	15.6	0.0	13.3	22.2	48.9
Chintila II	75.0	5.6	11.1	2.8	5.6
Chintila III	39.0	7.3	19.5	17.1	17.1
Chintila IV	45.2	0.0	16.7	21.4	16.7
Chintila V	47.9	8.3	12.5	18.8	12.5

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

2. PLANIFICAREA FAMILIALĂ ȘI COMPORTAMENTUL REPRODUCTIV

2.1. Utilizarea curentă a metodelor de contracepție

Conform datelor GGS, din totalul femeilor de vârstă reproductivă (15-49 de ani) intervievate în mun. Bălți, care nu erau însărcinate la momentul sondajului și nu încercau să rămână însărcinate, o jumătate utilizează cel puțin o metodă de contracepție. Printre femeile căsătorite sau aflate în coabitare, ponderea celor care utilizează metode de contracepție este mai mare (63.0%) decât printre femeile singure, divorțate sau văduve (28.9%) (Tabelul 2.1). Metodele moderne (prezervativul masculin, dispozitivul intra-uterin, pilulele, sterilizarea feminină ș.a.) sunt mai

frecvent utilizate (44.9%) decât cele tradiționale (actul sexual întrerupt, abstința periodică) (5.1%)⁴.

Metodele de contracepție sunt folosite mai des de femeile din grupa de vârstă 15-34 de ani (58.0%), frecvența micșorându-se către sfârșitul perioadei fertile (38.8% la femeile în vârstă de 35-49 de ani).

Metoda cel mai frecvent utilizată este prezervativul masculin, folosit de 17.8% din femei, urmat de pilule (13.6%), dispozitivul intra-uterin (10.2%), actul sexual întrerupt (4.2%), sterilizarea feminină (2.5%), abstința periodică (0.8%) și alte metode (0.8%).

Prezervativul masculin este utilizat cel mai frecvent în grupa de vârstă 15-34 de ani (24.6%), pilulele – la fel în grupa 15-34 ani (17.4%), dispozitivul intra-uterin – cu frecvență egală în toate grupele de vârstă (10%). Sterilizarea feminină este raportată de femeile de 40 de ani și peste (6.1% în grupa de vârstă 35-49 de ani).

Tabelul 2.1. Distribuția femeilor de vârstă reproductivă (15-49 ani) conform metodei principale de contracepție utilizate, %

	Metode moderne							Metode tradiționale		
	Orice metodă	Orice metodă modernă	Prezervativ masculin	Dispozitiv intra-uterin	Pilule	Sterilizare feminină	Alte metode moderne	Orice metodă tradițională	Act sexual întrerupt	Abstința periodică
Total femei fertile, care nu sunt însărcinate și nu încearcă să rămână însărcinate	50.0	44.9	17.8	10.2	13.6	2.5	0.8	5.1	4.2	0.8
Grupă de vârstă										
15-34	58.0	52.2	24.6	10.1	17.4	0.0	0.0	5.8	5.8	0.0
35-49	38.8	34.7	8.2	10.2	8.2	6.1	2.0	4.1	2.0	2.0
Statut marital										
Femei căsătorite sau aflate în concubinaj	63.0	56.2	19.2	16.4	16.4	2.7	1.4	6.8	6.8	0.0
Femei singure, divorțate, văduve	28.9	26.7	15.6	0.0	8.9	2.2	0.0	2.2	0.0	2.2

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

2.2. Numărul ideal de copii în familie și intențiile reproductive

Numărul ideal de copii în familie

Cea mai mare parte a respondenților de vârstă fertilă (15-49 de ani) interviuați în mun. Bălți în cadrul GGS la întrebarea „În general, câți copii credeți că ar trebui să aibă o familie în mod ideal?”

⁴ Dacă una și aceeași femeie a raportat că utilizează mai multe metode, a fost luată în considerație metoda cea mai eficientă.

au răspuns „doi” (58.6%) (Tabelul 2.2.1). Bărbații au dat un astfel de răspuns mai frecvent (62.0%) decât femeile (57.1%).

Circa o treime (36.1%) din populația interviuată consideră că numărul ideal de copii în familie este trei (bărbații mai puțin frecvent – 32.0%, iar femeile mai des – 37.8%), 5.3% – că numărul ideal este un copil. Niciun respondent din mun. Bălți nu a răspuns la această întrebare „zero”.

În toate grupele de vârstă, cei mai mulți respondenți consideră că numărul ideal de copii este doi. În grupele mai tinere (15-34 de ani) preferința pentru doi copii este mai frecventă (64.5%) comparativ cu grupele de vârstă mai mari (51.3% în grupa 35-49 de ani). În grupele de vârstă mai mari preferința pentru trei copii (42.1%) este mai frecventă decât în grupele mai tinere (31.2%).

La orice nivel de studii cei mai mulți respondenți consideră că numărul ideal de copii este doi. Persoanele cu studii gimnaziale și secundare generale mai frecvent consideră trei copii și mai mulți drept un număr ideal (43.5% și 47.4%, respectiv) decât persoanele cu studii post-secundare și superioare (21.1% și 37.7%, respectiv).

Indiferent de statutul marital, majoritatea bărbaților consideră că numărul ideal de copii este doi. La femei, pentru cele căsătorite, în coabitare sau divorțate numărul ideal cel mai des la fel este doi, iar cele singure mai frecvent au răspuns „3 sau mai mulți”.

După nivelul de bunăstare, numai în chintila V (cu cele mai mari venituri) majoritatea respondenților consideră că numărul ideal de copii este 3+. În celelalte chintile, răspunsul a fost în majoritatea cazurilor „doi”. Legătura directă dintre nivelul de bunăstare și numărul de copii considerat drept ideal pare a fi mai pronunțată în rândul femeilor.

După numărul efectiv de copii avuți, constatăm că respondenții din mun. Bălți, în general, trăiesc conform convingerilor: cei care au doi copii majoritar consideră că acesta și este numărul ideal de copii (62.8%), iar cei care au trei copii sau mai mulți consideră că numărul ideal de copii este 3+ (81.8%). Părinții care au un copil totuși adesea consideră că numărul ideal ar fi doi (72.4%), la fel ca și respondenții care la momentul desfășurării sondajului nu aveau copii (58.7%).

Tabelul 2.2.1. Distribuția bărbaților și femeilor în funcție de numărul ideal de copii în familie, %

	Bărbați			Femei			Total		
	Numărul ideal de copii						1	2	3+
	1	2	3+	1	2	3+	1	2	3+
Total 15-49 ani	6.0	62.0	32.0	5.0	57.1	37.8	5.3	58.6	36.1
Grupă de vârstă									
15-34	3.4	65.5	31.0	4.7	64.1	31.3	4.3	64.5	31.2
35-49	9.5	57.1	33.3	5.5	49.1	45.5	6.6	51.3	42.1
Nivel de studii									
Gimnazial	10.0	60.0	30.0	7.7	38.5	53.8	8.7	47.8	43.5
Secundar general	0.0*	100.0*	0.0*	0.0	47.1	52.9	0.0	52.6	47.4
Secundar vocațional	8.3	50.0	41.7	0.0	62.5	37.5	2.8	58.3	38.9
Post-secundar vocațional	0.0*	88.9*	11.1	10.3	65.5	24.1	7.9	71.1	21.1
Superior	5.9	52.9	41.2	5.6	58.3	36.1	5.7	56.6	37.7
Statut marital									
Căsătorit/ă	3.7	59.3	37.0	4.3	58.6	37.1	4.1	58.8	37.1
Concubinaj*	0.0	75.0	25.0	0.0	66.7	33.3	0.0	71.4	28.6
Divorțat/ă/separat/ă	10.0	60.0	30.0	0.0	73.7	26.3	3.4	69.0	27.6
Singur/ă	11.1*	66.7*	22.2*	12.0	40.0	48.0	11.8	47.1	41.2

	Bărbați			Femei			Total		
	1	2	3+	Numărul ideal de copii			1	2	3+
Văduv/ă*	-	-	-	0.0	50.0	50.0	0.0	50.0	50.0
Statut ocupațional									
Salariat/ă	5.9	58.8	35.3	7.3	54.5	38.2	6.7	56.2	37.1
Lucrător/oare pe cont propriu*	0.0	50.0	50.0	0.0	0.0	100.0	0.0	33.3	66.7
Șomer/ă	20.0*	80.0*	0.0*	0.0	85.7	14.3	5.3	84.2	10.5
Altă situație	0.0*	66.7*	33.3*	4.1	53.1	42.9	3.4	55.2	41.4
Chintilă de bunăstare									
Chintila I	0.0*	100.0*	0.0*	9.1	63.6	27.3	7.7	69.2	23.1
Chintila II	11.1*	55.6*	33.3*	0.0	66.7	33.3	3.0	63.6	33.3
Chintila III	7.7	46.2	46.2	10.5	78.9	10.5	9.4	65.6	25.0
Chintila IV	0.0	72.7	27.3	0.0	47.8	52.2	0.0	55.9	44.1
Chintila V	16.7*	33.3*	50.0*	6.3	31.3	62.5	9.1	31.8	59.1
Număr de copii avuți									
0	5.0	60.0	35.0	11.5	57.7	30.8	8.7	58.7	32.6
1	13.3	86.7	0.0	4.7	67.4	27.9	6.9	72.4	20.7
2	0.0	50.0	50.0	0.0	67.7	32.3	0.0	62.8	37.2
3+	0.0*	0.0*	100.0*	5.3	15.8	78.9	4.5	13.6	81.8

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Intențiile reproductive

Conform datelor GGS, numărul mediu de copii pe care respondenții cu vârsta de 15-49 de ani din mun. Bălți intenționează să-i aibă în general pe parcursul vieții constituie 2.20 (Tabelul 2.2.2). Pentru bărbați acest număr este în medie 2.15 copii, iar pentru femei – 2.23 copii.

Pe grupe de vârstă nu se observă diferențe semnificative.

Femeile cu un nivel de studii mai înalt – post-secundar vocațional și superior – tind să aibă intenții reproductive mai modeste (2.05 și 2.11 copii, respectiv) decât femeile cu un nivel mai scăzut de instruire (2.22-2.71). La bărbați nu se observă diferențiere clară în funcție de nivelul de studii.

Bărbații căsătoriți în medie intenționează să aibă mai mulți copii (2.38) decât bărbații singuri, divorțați sau în coabitare, iar la femei intențiile nu variază în funcție de statutul marital.

După statutul ocupațional, șomerii intenționează să aibă, în medie, mai puțini copii (1.92) decât celelalte categorii.

După numărul de copii avuți, constatăm că intențiile, în general, sunt coerente cu comportamentul efectiv: respondenții care au un copil în medie intenționează să aibă mai puțini copii (1.94) decât cei care au doi copii (2.37) sau trei și mai mulți copii (3.42).

Tabelul 2.2.2. Numărul mediu de copii, inclusiv biologici și adoptivi, pe care populația cu vârsta de 15-49 de ani intenționează să-i aibă în general

	Bărbați	Femei	Total
Total 15-49 de ani	2.15	2.23	2.20
Grupă de vârstă			
15-34	2.11	2.23	2.19
35-49	2.22	2.21	2.22

	Bărbăți	Femei	Total
Nivel de studii			
Gimnazial	2.00	2.71	2.33
Secundar general	2.00*	2.50	2.41
Secundar vocațional	2.33	2.22	2.27
Post-secundar vocațional	2.00*	2.05	2.04
Superior	2.18	2.11	2.13
Statut marital			
Căsătorit/ă	2.38	2.23	2.28
Concubinaj*	1.67	2.20	2.00
Divorțat/ă/separat/ă	2.00	2.23	2.13
Singur/ă	1.88*	2.22	2.12
Statut ocupațional			
Salariat/ă	2.18	2.24	2.21
Lucrător/oare pe cont propriu*	2.50	-	2.50
Șomer/ă	2.00*	1.91	1.92
Altă situație	2.00*	2.30	2.25
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	2.00*	2.29	2.25
Chintila II	2.56*	2.50	2.52
Chintila III	2.10	2.00	2.04
Chintila IV	2.09	2.14	2.12
Chintila V	1.80*	2.11	2.00
Număr de copii avuți			
0	2.00	2.10	2.05
1	1.87	1.97	1.94
2	2.67	2.24	2.37
3+	3.00*	3.56	3.42

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

2.3. Numărul mediu de copii născuți-vii și vârsta medie a femeilor la nașterea copiilor

Conform datelor BNS, rata totală de fertilitate în mun. Bălți în anul 2021 a fost de 1.49 copii născuți de o femeie pe parcursul vieții sale fertile, în scădere cu 12.4% comparativ cu anul 2014. Conform rezultatelor GGS, în mun. Bălți **numărul mediu de copii născuți vii** până la desfășurarea sondajului constituie 1.33 per femeie cu vârsta de 15-49 de ani (Tabelul 2.3)⁵. Pentru femeile din grupele de vârstă mai tinere acest indicator este mai scăzut, pentru că ele încă nu și-au realizat toate intențiile reproductive, și este mai mare în grupa de 35-49 de ani (1.79 copii per femeie).

Fertilitatea variază în funcție de nivelul de studii, femeile cu studii gimnaziale născând în medie 1.86 copii, iar cele cu studii superioare – numai 1.29 copii.

După statutul marital, observăm că femeile căsătorite se evidențiază cu un număr mediu mai mare de copii născuți (1.56) față de cele în coabitare (0.20), singure (0.81) sau divorțate (1.41).

Din perspectiva statutului ocupațional, femeile salariate tind să nască cei mai mulți copii (1.46),

⁵ Acest indicator nu este identic cu rata totală de fertilitate, dat fiind faptul că reprezintă numărul mediu de copii născuți vii pe parcursul vieții de diferite grupe de vârstă (generații) până la momentul desfășurării GGS.

iar cele șomere – cei mai puțini (0.87). După chintilele de bunăstare, se evidențiază femeile din chintila V (cele mai mari venituri) cu cel mai scăzut număr de copii născuți (0.71).

Vârsta medie a femeilor din mun. Bălți la nașterea primului copil constituie 23.2 de ani. Femeile cu studii superioare nasc primul copil mai târziu – la 24.6 ani – decât celelalte categorii. Femeile singure nasc primul copil în medie mai târziu decât cele căsătorite, dar diferența nu este mare (23.8 ani și 23.0 ani, respectiv). Femeile salariate nasc primul copil mai târziu (23.1 ani) decât cele șomere (22.4 ani).

Vârsta medie a femeilor la nașterea celui de al doilea copil constituie 27.8 ani și este determinată, în mare parte, de vârsta femeii la nașterea primului copil (nașterea mai târzie a primului copil determină și o vârstă mai mare la nașterea următorilor copii). Vârsta medie a femeilor la nașterea celui de al treilea copil constituie 32.9 ani.

Tabelul 2.3. Numărul mediu de copii născuți pe parcursul vieții de către femeile cu vârsta de 15-49 de ani, până la desfășurarea chestionarului, și vârsta medie a femeilor la nașterea primului copil, a celui de-al doilea și al treilea copil

	Numărul		Vârsta medie la naștere, ani		
	mediu de copii	Primul copil	Al doilea copil	Al treilea copil	
Total 15-49 de ani	1.33	23.2	27.8	32.9	
Grupă de vârstă					
15-34	0.94	22.9	26.5	30.5	
35-49	1.79	23.6	28.5	33.2	
Nivel de studii					
Gimnazial	1.86	23.3	25.4*	32.2*	
Secundar general*	0.88	23.5	27.7	36.0	
Secundar vocațional	1.42	21.9	29.6	32.0*	
Post-secundar vocațional	1.32	22.5	27.5	33.4*	
Superior	1.29	24.6	28.0	33.0*	
Statut marital					
Căsătorită	1.56	23.0	27.6	32.7	
Concubinaj*	0.20	29.0	-	-	
Divorțată/separată	1.41	23.4	29.6*	38.5*	
Singură	0.81	23.8	24.8*	28.0*	
Văduvă*	1.50	27.0	31.0	38.0	
Statut ocupațional					
Salariată	1.46	23.1	27.5	31.1	
Lucrătoare pe cont propriu*	1.00	20.0	-	-	
Șomeră	0.87	22.4	24.5*	44.0*	
Altă situație	1.31	23.7	28.6	34.0*	
Chintilă de bunăstare					
Chintila I*	1.58	24.8	32.8 [#]	28.0 [#]	
Chintila II	1.89	23.5	27.7	33.1*	
Chintila III	1.00	22.3	25.5*	33.0*	
Chintila IV	1.50	22.9	27.9	29.0*	
Chintila V*	0.71	21.1	23.0	31.0	

*Număr mic de persoane intervievate care corespund condițiilor (sub 10)

[#] Este posibil matematic ca vârsta medie la nașterea celui de al doilea copil să fie mai mare ca vârsta medie la nașterea copilului trei. Majoritatea femeilor intervievate au doi copii, iar cele care au trei sunt puține și i-au născut relativ devreme.

2.4. Nașteri la vârsta de adolescență

Conform GGS, 14.3% din femeile cu vârsta 15-49 de ani intervievate în mun. Bălți au născut un copil la vârsta adolescenței (12-19 ani) (Tabelul 2.4.1).

Nivelul de studii este puternic asociat cu frecvența nașterilor la vârsta adolescenței. Printre femeile cu studii superioare ponderea celor care au născut la vârsta de sub 19 ani este mică (2.4%), pe când printre femeile cu un nivel mai scăzut de instruire ponderea celor care au născut la vârsta adolescenței este mai mare decât media.

Nașterile la vârsta adolescenței sunt asociate cu căsătorii timpurii și respectiv, cu divorțuri (printre femeile divorțate, 27.3% au raportat că au născut la o vârstă de 14- 19 ani). De asemenea, nașterile la vârsta adolescenței se asociază cu șomajul (20.0% din șomere au născut la o vârstă de până la 19 ani).

După nivelul de bunăstare, există o diferențiere puternică între femeile din păturile cele mai înstărite (chintila V) și din păturile mai puțin înstărite, primele născând mult mai rar la vârsta adolescenței (5.9%).

Tabelul 2.4.1. Distribuția femeilor cu vârsta de 15-49 de ani care au declarat că au născut un copil la vârsta adolescenței (12-19 ani)

	Au născut la vârsta adolescenței, persoane	Total femei intervievate cu vârsta 15-49 de ani, persoane	Ponderea celor care au născut la vârsta adolescenței, %
Total 15-49 ani	19	133	14.3
Grupă de vârstă			
15-34	10	72	13.9
35-49	9	61	14.8
Nivel de studii			
Gimnazial	3	14	21.4
Secundar general	3	17	17.6
Secundar vocațional	7	26	26.9
Post-secundar vocațional	5	34	14.7
Superior	1	42	2.4
Statut marital			
Căsătorită	12	77	15.6
Concubinaj*	0	5	0.0
Divorțată/separată	6	22	27.3
Singură	1	27	3.7
Văduvă*	0	2	0.0
Statut ocupațional			
Salariată	8	63	12.7
Lucrătoare pe cont propriu*	0	1	0.0
Șomeră	3	15	20.0
Altă situație	8	54	14.8
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	2	12	16.7
Chintila II	4	27	14.8
Chintila III	5	22	22.7

	Au născut la vârsta adolescenței, persoane	Total femei intervievate cu vârsta 15-49 de ani, persoane	Ponderele celor care au născut la vârsta adolescenței, %
Chintila IV	3	24	12.5
Chintila V	1	17	5.9

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Cu toate că nașterile la vârsta adolescenței (12-19 ani) nu sunt rare, din datele colectate în cadrul GGS rezultă că nașterile la fete ce nu au ajuns la vârsta majoratului (12-17 ani) în mun. Bălți reprezintă un fenomen depășit: în cadrul grupelor de vârstă mai tinere (15-29 de ani) el nu se atestă deloc, fiind prezent doar în grupele de vârstă mai mari. Per total, 4.3% din femeile intervievate au declarat că au născut un copil la vârsta de până la 18 ani (Tabelul 2.4.2), cea mai înaltă rată înregistrându-se în grupa de vârstă de 50-79 de ani (5.7%).

Femeile cu un nivel de studii scăzut și din păturile sociale cu venituri mici mai frecvent raportează că au născut la o vârstă fragedă. Totodată, nașterile până la vârsta majoratului se asociază cu o fertilitate mai mare de-a lungul vieții, femeile care au născut până la 18 ani având mai frecvent 3 și mai mulți copii decât femeile care au început procrearea mai târziu.

Tabelul 2.4.2. Distribuția femeilor cu vârsta de 15-79 de ani care au declarat că au născut la vârsta de până la 18 ani

	Au născut la vârsta de 12-17 ani, persoane	Total femei intervievate cu vârsta 15-79 de ani, persoane	Ponderele celor care au născut la vârsta de 12-17 ani, %
Total 15-79 ani	11	256	4.3
Grupă de vârstă			
15-34	1	72	1.4
35-49	3	61	4.9
50-79	7	123	5.7
Nivel de studii			
Gimnazial	2	26	7.7
Secundar general	1	20	5.0
Secundar vocațional	4	66	6.1
Post-secundar vocațional	3	76	3.9
Superior	1	64	1.6
Statut marital			
Căsătorită	3	116	2.6
Concubinaj	0	11	0.0
Divorțată/separată	1	36	2.8
Singură	3	43	7.0
Văduvă	4	50	8.0
Statut ocupațional			
Salariată	3	84	3.6
Lucrătoare pe cont propriu*	0	3	0.0
Șomeră	0	17	0.0
Altă situație	8	152	5.3
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	3	45	6.7
Chintila II	2	36	5.6
Chintila III	2	41	4.9

	Au născut la vârsta de 12-17 ani, persoane	Total femei interviuate cu vârsta 15-79 de ani, persoane	Ponderele celor care au născut la vârsta de 12-17 ani, %
Chintila IV	0	42	0.0
Chintila V	2	48	4.2
Număr de copii avuți			
0	0	166	0.0
1	2	54	2.3
2	7	27	6.6
3+*	2	9	8.0

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

3. SĂNĂTATEA POPULAȚIEI

3.1. Ratele mortalității

Conform datelor preliminare publicate de BNS, în mun. Bălți în anii 2020-2021 rata medie a mortalității a constituit 17.2 decedați la 1 000 de locuitori, în creștere semnificativă față de anii de până la pandemia de Covid-19 (+30.6% comparativ cu anii 2014-2016 și + 32.8% față de 2017-2019) (Tabelul 3.1.1). Ea a fost mai accentuată pentru populația masculină (18.2 de decedați la 1 000 de persoane de gen masculin) decât la cea feminină (16.2), deși rata mortalității a crescut mai mult la femei (+39.3% față de 2017-2019) decât la bărbați (+26.5%). Datele sugerează că pandemia de Covid-19 a afectat cel mai mult mortalitatea printre persoanele din categoria de vârstă de 65 de ani și peste (Figura 3.1.2).

Rata mortalității infantile a constituit, în anul 2020, 6.3 decedați la 1 000 născuți-vii în vârstă de 0-1 ani, în scădere cu 29% față de anul 2014. În grupa de vârstă 0-4 ani rata medie a mortalității, în anii 2020-2021, a înregistrat 1.0 decedat la 1 000 de copii de aceeași vârstă. Mortalitatea a fost mai mare printre băieți (1.7 decedați la 1 000 de băieți de 0-4 ani) comparativ cu fetele (0.3). În medie, mortalitatea este redusă la vârsta de la 5 până la 19 ani (mai puțin de 1 decedat la 1 000 de persoane), iar după 20 de ani începe să crească treptat, ajungând la 87.3 decedați anual la 1 000 de locuitori în vârstă de 65 de ani și peste.

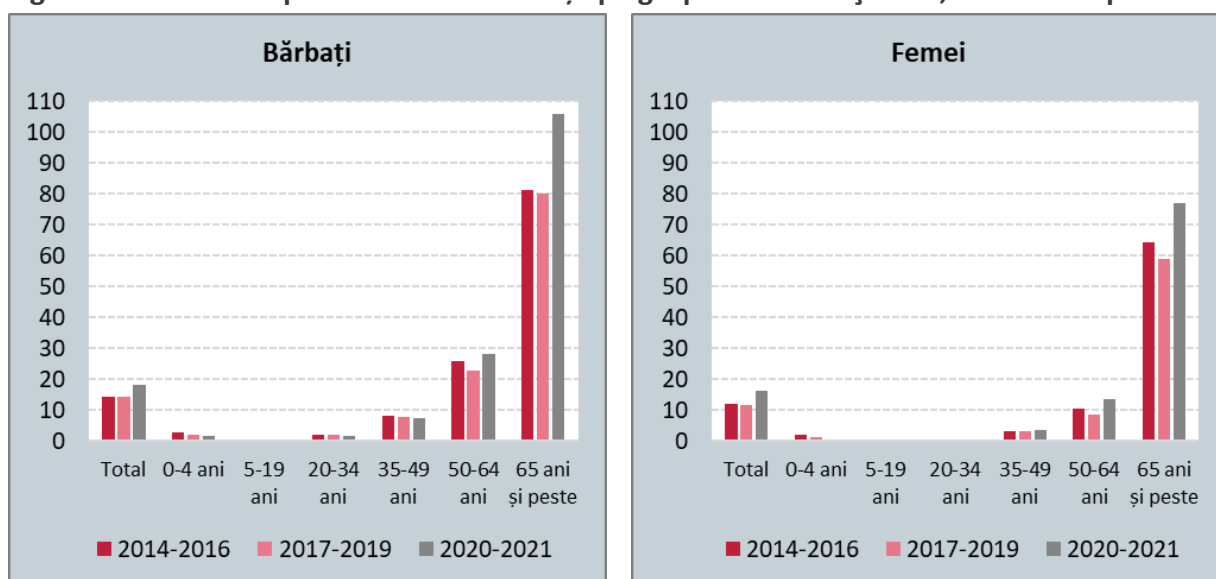
Tabelul 3.1.1. Decedați pe grupe de vârstă și sexe, la 1 000 de persoane din categoria respectivă

	2014-2016	2017-2019	2020-2021
Total	13.1	12.9	17.2
0-4 ani	2.5	1.8	1.0
5-19 ani	0.3	0.2	0.4
20-34 ani	1.3	1.3	1.1
35-49 ani	5.6	5.3	5.4
50-64 ani	17.0	14.8	19.9
65 ani și peste	70.3	66.4	87.3
Masculin	14.5	14.4	18.2
0-4 ani	2.9	2.1	1.7
5-19 ani	0.4	0.2	0.4
20-34 ani	1.9	2.1	1.6

	2014-2016	2017-2019	2020-2021
35-49 ani	8.3	7.7	7.4
50-64 ani	25.8	22.9	28.0
65 ani și peste	81.3	80.0	105.9
Feminin	12.0	11.7	16.2
0-4 ani	2.0	1.5	0.3
5-19 ani	0.2	0.2	0.4
20-34 ani	0.7	0.5	0.6
35-49 ani	3.2	3.2	3.5
50-64 ani	10.5	8.7	13.6
65 ani și peste	64.2	59.0	77.1

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Figura 3.1.2. Ratele specifice ale mortalității pe grupe de vârstă și sexe, la 1 000 de persoane

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

3.2. Autoaprecierea sănătății

Conform datelor GGS, cea mai mare parte a populației adulte a mun. Bălți a declarat că are o stare de sănătate satisfăcătoare (46.2%), 37.4% au raportat o stare bună sau foarte bună a sănătății, iar 16.4% consideră că au o stare a sănătății rea sau foarte rea (Tabelul 3.2). Proporția bărbaților care consideră că au o stare de sănătate bună sau foarte bună (39.7%) este aproximativ aceeași ca la femeii (36.3%).

În funcție de vârstă, ponderea locuitorilor care consideră că starea lor de sănătate este bună sau foarte bună scade o dată cu îmbătrânirea, iar cea a persoanelor care declară o stare de sănătate rea sau foarte rea crește. Printre tinerii de 15-34 de ani 75.7% au o stare a sănătății bună sau foarte bună, iar printre persoanele de 65-79 de ani numai 5.6% declară același lucru.

Discrepanțe în autoaprecierea sănătății se atestă și în funcție de nivelul de studii. Persoanele cu studii superioare mai frecvent raportează o stare de sănătate bună sau foarte bună (53.3%) în comparație cu persoanele cu studii gimnaziale (44.4%), post-secundare vocaționale (29.2%) și secundare vocaționale (25.3%).

Persoanele singure cel mai frecvent declară o stare bună sau foarte bună a sănătății (58.6%), iar persoanele văduve – cel mai rar (7.0%), ceea ce se explică prin structura pe vârste a acestor categorii.

În funcție de bunăstare, persoanele cu venituri medii (chintila III) cel mai des raportează o stare bună sau foarte bună a sănătății (46.7%), iar persoanele cu cele mai mici venituri (chintila I), printre care predomină pensionarii, cel mai frecvent declară că starea lor de sănătate este rea sau foarte rea (33.9%).

Tabelul 3.2. Autoevaluarea stării de sănătate printre persoanele cu vârsta de 15-79 de ani, %

	Bărbați			Femei			Total		
	Foarte bună sau bună	Satisfăcătoare	Rea sau foarte rea	Foarte bună sau bună	Satisfăcătoare	Rea sau foarte rea	Foarte bună sau bună	Satisfăcătoare	Rea sau foarte rea
Total	39.7	47.1	13.2	36.3	45.7	18.0	37.4	46.2	16.4
Grupă de vârstă									
Tineri (15-34 ani)	80.0	20.0	0.0	73.6	25.0	1.4	75.7	23.4	0.9
Apti de muncă (20-64 ani)	46.7	43.5	9.8	45.7	46.2	8.1	46.0	45.3	8.6
Vârstnici (65-79 ani)	4.0	68.0	28.0	6.2	46.2	47.7	5.6	52.2	42.2
Nivel de studii									
Primar*	-	-	-	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0
Gimnazial	57.9	36.8	5.3	34.6	38.5	26.9	44.4	37.8	17.8
Secundar general	62.5*	25.0*	12.5*	50.0	40.0	10.0	53.6	35.7	10.7
Secundar vocațional	20.7	62.1	17.2	27.3	50.0	22.7	25.3	53.7	21.1
Post-secundar vocațional	32.4	48.6	18.9	27.6	51.3	21.1	29.2	50.4	20.4
Superior	50.0	42.9	7.1	54.7	42.2	3.1	53.3	42.4	4.3
Statut marital									
Căsătorit/ă	32.8	54.7	12.5	47.4	45.7	6.9	42.2	48.9	8.9
Concubinaj	50.0*	50.0*	0.0*	27.3	63.6	9.1	36.8	57.9	5.3
Divorțat/ă/separat/ă	37.0	51.9	11.1	27.8	58.3	13.9	31.7	55.6	12.7
Singur/ă	86.7	6.7	6.7	48.8	37.2	14.0	58.6	29.3	12.1
Văduv/ă	0.0*	42.9*	57.1*	8.0	40.0	52.0	7.0	40.4	52.6
Statut ocupațional									
Salariat/ă	51.8	46.4	1.8	47.6	47.6	4.8	49.3	47.1	3.6
Lucrător/oare pe cont propriu*	20.0	60.0	20.0	0.0	66.7	33.3	12.5	62.5	25.0
Pensionar/ă	7.7	69.2	23.1	6.0	56.0	38.1	6.4	59.1	34.5
Șomer/ă	55.6*	44.4*	0.0*	64.7	29.4	5.9	61.5	34.6	3.8
Altă situație	44.0	24.0	32.0	54.4	33.8	11.8	51.6	31.2	17.2
Chintilă de bunăstare									
Chintila I	42.9	35.7	21.4	17.8	44.4	37.8	23.7	42.4	33.9
Chintila II	35.3	58.8	5.9	41.7	50.0	8.3	39.6	52.8	7.5
Chintila III	52.6	36.8	10.5	43.9	51.2	4.9	46.7	46.7	6.7
Chintila IV	38.1	42.9	19.0	33.3	47.6	19.0	34.9	46.0	19.0
Chintila V	15.0	65.0	20.0	33.3	47.9	18.8	27.9	52.9	19.1

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

3.3. Dizabilitatea

Numărul persoanelor cu dizabilități

Conform Programului municipal de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2014-2018⁶, în mun. Bălți în anul 2014 locuiau peste 7 mii persoane cu dizabilități, dintre care 525 de copii. Date oficiale mai actuale privind numărul de persoane cu dizabilități în mun. Bălți nu sunt publicate.

Totodată, conform datelor BNS, la 01.01.2022 în mun. Bălți erau înregistrați 4 614 beneficiari ai pensiilor de dizabilitate (Tabelul 3.3.1), dintre care 4 563 persoane beneficiau de pensii de dizabilitate din cauza unei afecțiuni generale (cu 21.0% mai puțini beneficiari decât în anul 2017) și 51 persoane – din cauza unui accident de muncă sau a unei boli profesionale (cu 29.2% mai puțini față de anul 2017).

Tabelul 3.3.1. Numărul de beneficiari ai pensiilor de dizabilitate, la 1 ianuarie, persoane

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 / 2017 (%)
De dizabilitate din cauza unei afecțiuni generale	5 773	5 456	5 298	5 141	4 947	4 563	-21.0
Bărbați	2 507	2 339	2 241	2 202	2 104	1 965	-21.6
Femei	3 266	3 117	3 057	2 939	2 843	2 598	-20.5
De dizabilitate din cauza unui accident de muncă sau a unei boli profesionale	72	64	59	56	57	51	-29.2
Bărbați	53	46	43	41	43	39	-26.4
Femei	19	18	16	15	14	12	-36.8
Total	5 845	5 520	5 357	5 197	5 004	4 614	-21.1
Bărbați	2 560	2 385	2 284	2 243	2 147	2 004	-21.7
Femei	3 285	3 135	3 073	2 954	2 857	2 610	-20.5

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Conform datelor BNS, anual în mun. Bălți circa 300 de persoane sunt recunoscute pentru prima dată cu dizabilitate și numărul lor este în creștere (Tabelul 3.3.2). În anul 2021, au fost recunoscuți cu dizabilitate primară 355 adulți și 71 copii. Relativ la numărul populației, la 10 000 de locuitori au revenit 36 de adulți recunoscuți cu dizabilitate primară și 7 copii.

Tabelul 3.3.2. Adulți și copii recunoscuți cu dizabilitate primară, 2020-2021

	2020	2021	2020	2021
	persoane	persoane	la 10 000 locuitori	la 10 000 locuitori
Persoane în vârstă de 18 ani și peste, recunoscute cu dizabilitate primară				
Total pe țară	9 174	10 065	-	-
Mun. Bălți	252	355	26	36
Copii în vârstă de până la 18 ani recunoscuți cu dizabilitate primară				
Total pe țară	1 243	1 478	-	-
Mun. Bălți	42	71	4	7

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

⁶ <https://balti.md/wp-content/uploads/2017/04/1-67-din-27-02-14-ro.pdf>

Notă: Totalul pe țară include și persoanele din stânga Nistrului și mun. Bender, care s-au adresat pentru determinarea dizabilității la CNDDCM.

Tipurile de dificultăți și severitatea

Printre persoanele din mun. Bălți interviuate în cadrul GGS a fost un singur bărbat cu incapacitate locomotoare totală (Tabelul 3.3.3). Dificultăți severe locomotoare au raportat 4.0% din respondenți, de vedere – 3.2%, de îngrijire personală – 1.3%, de memorie/concentrare – 0.8% și de auz – 0.8%.

Printre dificultățile ușoare cele mai frecvente sunt cele de vedere, care au fost raportate de 35.8% din persoanele interviuate, urmate de dificultățile locomotoare ușoare (18.0%), de memorie/concentrare (14.3%), de auz (11.1%) și de îngrijire personală (8.8%). Circa o jumătate din populația mun. Bălți nu are nicio dificultate.

Tabelul 3.3.3. Dificultăți în desfășurarea activităților zilnice obișnuite, pe tipuri de dificultăți și severitatea dificultăților, %

Tip de dificultate / severitatea	Bărbați	Femei	Total
Incapacitate totală			
Locomotoare	0.8	0.0	0.3
Dificultăți mari			
Vedere	2.5	3.5	3.2
Auz	0.0	1.2	0.8
Locomotorii	3.3	4.3	4.0
Memorie/concentrare	1.7	0.4	0.8
Îngrijire personală	1.7	1.2	1.3
Dificultăți ușoare			
Vedere	24.8	41.0	35.8
Auz	11.6	10.9	11.1
Locomotorii	10.7	21.5	18.0
Memorie/concentrare	9.1	16.8	14.3
Îngrijire personală	3.3	11.3	8.8
Fără dificultăți			
Vedere	72.7	55.5	61.0
Auz	88.4	87.9	88.1
Locomotorii	85.1	74.2	77.7
Memorie/concentrare	89.3	82.8	84.9
Îngrijire personală	95.0	87.5	89.9
Fără oricare dificultăți	60.3	45.7	50.4

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

3.4. Serviciile de sănătate

Conform datelor BNS, în anul 2021 mun. Bălți dispunea de un număr total de 750 de paturi în spitale, în scădere cu 29% față de anul 2014 (Tabelul 3.4). În aceeași perioadă, populația municipiului s-a redus într-o măsură mai mică (cu 2.5%), ceea ce a determinat diminuarea numărului de paturi la 10 000 de locuitori cu 27%, până la 76. Cu toate acestea, mun. Bălți este mai bine dotat cu paturi în spitale decât țara în medie (66 de paturi la 10 000 locuitori).

Concomitent, dotarea cu medici este mai proastă decât în medie pe republică. În anul 2021, în mun. Bălți lucrau 388 de medici, cu 15% mai puțini decât în anul 2014, la 10 000 de locuitori revenind 39 de medici (media pe țară – 47). La 10 000 de locuitori au revenit 106 de unități de personal medical mediu (anul 2021) și 9 farmaciști (anul 2020), ceea ce reprezintă o situație mai bună decât în restul țării.

Tabelul 3.4. Infrastructura de ocrotire a sănătății la 10 000 locuitori (populația cu reședința obișnuită) în dinamică, 2014-2021

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Numărul de medici, total								
Total pe țară	12 880	13 012	13 039	13 021	12 635	12 552	12 394	12 214
Mun. Bălți	459	458	479	473	446	440	398	388
Numărul de medici la 10 000 locuitori								
Total pe țară	45	46	47	47	47	47	47	47
Mun. Bălți	46	46	48	47	45	45	40	39
Numărul de personal medical mediu, total								
Total pe țară	25 938	24 602	25 485	25 125	23 981	23 584	23 187	23 954
Mun. Bălți	1 192	1 198	1 182	1 173	1 114	1 077	1 031	1 046
Numărul de personal medical mediu la 10 000 locuitori								
Total pe țară	91	87	91	91	89	89	88	92
Mun. Bălți	118	119	118	117	112	109	105	106
Numărul de farmacii și filiale, total								
Total pe țară	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	1 384	1 394	1 426	1 455
Mun. Bălți	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	75	78	79	81
Numărul de farmacii și filiale la 10 000 locuitori								
Total pe țară	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	5	5	5	6
Mun. Bălți	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	8	8	8	8
Numărul de farmaciști, total								
Total pe țară	n.a.	1 874	1 647	1 644	1 699	1 814	1 218	n.a.
Mun. Bălți	n.a.	122	118	120	92	86	85	n.a.
Numărul de farmaciști la 10 000 locuitori								
Total pe țară	n.a.	7	6	6	6	7	5	n.a.
Mun. Bălți	n.a.	12	12	12	9	9	9	n.a.
Numărul de paturi în spitale, total								
Total pe țară	20 131	18 803	18 805	18 398	18 138	18 042	17 168	17 329
Mun. Bălți	1 050	950	938	938	800	750	750	750
Numărul de paturi în spitale la 10 000 locuitori								
Total pe țară	70	66	67	67	67	68	65	66
Mun. Bălți	104	94	93	94	81	76	76	76

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

4. PĂRINȚI, COPII ȘI RELAȚIILE INTERGENERAȚIONALE

4.1. Echilibrul dintre muncă și familie

Conform datelor GGS, populația mun. Bălți foarte frecvent nimerește în situația când durata timpului petrecut la serviciu devine un obstacol pentru îndeplinirea sarcinilor casnice. Astfel, fiecare a doua persoană (56.2%) de 15-64 de ani încadrată în câmpul muncii a declarat că în

ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, i-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrece prea mult timp la lucru (Tabelul 4.1.1). Diferențe semnificative între bărbați și femei la acest aspect, per total, nu se înregistrează, dar sunt decalaje în anumite subgrupe.

Pe grupe de vârstă, realizarea cu dificultate a sarcinilor casnice din cauza timpului îndelungat petrecut la serviciu se atestă mai frecvent în grupele de vârstă mai înaintată decât la grupele tinere, deci la vârful carierei și spre sfârșitul carierei.

După nivelul de studii, bărbații cu un nivel mai scăzut de instruire mai frecvent au dificultăți în îndeplinirea sarcinilor casnice din cauza că petrec prea mult timp la serviciu, însă la femei nu se manifestă vreo legătură clară între aceste două aspecte.

În funcție de statutul marital, pentru ambele sexe prezența familiei se asociază cu o frecvență mai mare a dificultăților în îndeplinirea sarcinilor casnice din cauza duratei prea mari a timpului de lucru. Astfel, persoanele singure acuză mai rar (40.9%) astfel de dificultăți decât persoanele căsătorite (63.6%), la femei această diferență fiind mai accentuată.

În funcție de nivelul de bunăstare, se înregistrează o pondere mai mare a persoanelor din chintilele cu venituri mai mari (IV și V) care au raportat astfel de dificultăți. Persoanelor care au doi sau mai mulți copii, de asemenea, le este mai frecvent greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrec prea mult timp la serviciu, comparativ cu persoanele care au un copil sau nu au deloc.

Pe de altă parte, și oboseala legată de îndeplinirea treburilor casnice deseori este un impediment în efectuarea obligațiilor de serviciu. Astfel, 22.9% din persoanele de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii din mun. Bălți au raportat că în ultimele 3 luni au ajuns la serviciu prea obosite din cauza treburilor casnice ca să poată lucra, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună (Tabelul 4.1.2).

Tabelul 4.1.1. Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii cărora în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, le-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrec prea mult timp la serviciu, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	57.8	55.1	56.2
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	54.2	50.0	52.0
Apti de muncă (20-64 ani)	58.7	55.1	56.6
Nivel de studii			
Gimnazial	77.8*	50.0*	69.2
Secundar general*	66.7	25.0	42.9
Secundar vocațional	73.3	46.7	60.0
Post-secundar vocațional	52.9	66.7	61.7
Superior	40.0	52.8	48.2
Statut marital			
Căsătorit/ă	63.2	64.0	63.6
Concubinaj	66.7*	50.0*	57.1
Divorțat/ă/separat/ă	42.9	41.7	42.3
Singur/ă	50.0*	37.5	40.9

	Bărbați	Femei	Total
Văduv/ă*	-	66.7	66.7
Chintilă de bunăstare			
Chintila I*	50.0	33.3	40.0
Chintila II	44.4*	58.8	53.8
Chintila III	60.0	38.9	48.5
Chintila IV	61.5	73.3	67.9
Chintila V	66.7	60.9	62.9
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	55.0	55.3	55.2
1	64.3	40.0	48.7
2	60.0	66.7	63.6
3+*	-	100.0	100.0

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Femeile tinere (15-34 de ani) se evidențiază prin frecvența mare (34.6%) a dificultăților în activitatea de muncă generate de starea de oboseală ca urmare a realizării treburilor casnice.

După nivelul de instruire, cel mai frecvent această situație apare în rândul persoanelor cu studii secundare vocaționale (școli de meserie), atât la bărbați (33.3%), cât și la femei (46.7%).

Persoanele singure se confruntă cu dificultăți în activitatea de muncă generate de starea de oboseală ca urmare a realizării treburilor casnice aproximativ la fel de des ca persoanele căsătorite (27%). După nivelul veniturilor, această situație este caracteristică mai frecvent pentru respondenții cu un nivel scăzut sau mediu de bunăstare. În funcție de numărul de copii, femeile cu 3 sau mai mulți copii se evidențiază cu valori ridicate ale acestui indicator.

Tabelul 4.1.2. Distribuția persoanelor de 15-64 de ani încadrate în câmpul muncii care au declarat că în ultimele 3 luni au ajuns la serviciu prea oboseite din cauza treburilor casnice ca să poată lucra, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	20.3	24.7	22.9
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	29.2	34.6	32.0
Apti de muncă (20-64 ani)	20.6	24.7	23.0
Nivel de studii			
Gimnazial	11.1*	25.0*	15.4
Secundar general*	0.0	25.0	14.3
Secundar vocațional	33.3	46.7	40.0
Post-secundar vocațional	11.8	16.7	14.9
Superior	25.0	22.2	23.2
Statut marital			
Căsătorit/ă	26.3	28.0	27.3
Concubinaj	0.0*	12.5*	7.1
Divorțat/ă/separat/ă	14.3	16.7	15.4
Singur/ă	16.7*	31.3	27.3
Văduv/ă*	-	0.0	0.0
Chintilă de bunăstare			

	Bărbăți	Femei	Total
Chintila I*	0.0	33.3	20.0
Chintila II	44.4	35.3	38.5
Chintila III	26.7	38.9	33.3
Chintila IV	7.7	26.7	17.9
Chintila V	16.7	8.7	11.4
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	17.5	12.8	14.9
1	35.7	36.0	35.9
2	10.0	25.0	18.2
3+*	-	80.0	80.0

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

4.2. Îngrijirea copiilor de către soți

Rolurile tradiționale de gen continuă să se manifeste în distribuirea responsabilităților de îngrijire a copiilor între părinți, deși în mun. Bălți impactul lor este mai puțin accentuat decât în țară în ansamblu. Astfel, îmbrăcarea copiilor sau grija de a fi îmbrăcați corespunzător este o sarcină pentru care bărbații sunt principalii sau singurii responsabili numai în 1.4% de cazuri (Tabelul 4.2.1). În majoritatea familiilor (57.5%) această sarcină este îndeplinită de ambii părinți împreună și în multe cazuri (41.1%) – de obicei de femei sau numai de femei. Această distribuție este persistentă, manifestându-se aproape în toate categoriile populației după vârstă, nivelul de studii, statutul marital, ocupațional sau nivelul de bunăstare.

Tabelul 4.2.1. Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de îmbrăcarea copiilor sau grija de a fi îmbrăcați corespunzător, %

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Total	41.1	1.4	57.5
Grupă de vârstă			
20-34	41.7	0.0	58.3
35-59	40.5	2.7	56.8
Nivel de studii			
Gimnazial*	40.0	0.0	60.0
Secundar general*	60.0	0.0	40.0
Secundar vocațional	43.8	6.3	50.0
Post-secundar vocațional	37.5	0.0	62.5
Superior	38.7	0.0	61.3
Statut marital			
Căsătorit/ă	39.1	1.4	59.4
Concubinaj*	75.0	0.0	25.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	30.0	2.5	67.5
Lucrător/oare pe cont propriu*	50.0	0.0	50.0
Șomer/ă*	60.0	0.0	40.0
Altă situație	53.8	0.0	46.2
Chintilă de bunăstare			
Chintila I*	40.0	0.0	60.0

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Chintila II	25.9	0.0	74.1
Chintila III*	50.0	0.0	50.0
Chintila IV	56.3	6.3	37.5
Chintila V*	66.7	0.0	33.3
Număr de copii aflați în îngrijire			
1	42.5	0.0	57.5
2	42.9	3.6	53.6
3+*	20.0	0.0	80.0

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

În situația în care copilul este bolnav și este nevoie de a rămâne cu el acasă, se păstrează aproximativ aceeași distribuție a responsabilității între părinți ca și în cazul îmbrăcării copiilor (Tabelul 4.2.2). Astfel, în 54.8% din gospodării ambii părinți în măsură egală stau cu copilul acasă atunci când acesta este bolnav, în 43.8% de familii acasă cu copilul rămâne doar sau în principal femeia și numai în 1.4% de cazuri – bărbatul.

La salariați responsabilitatea de a rămâne acasă cu copilul bolnav tinde să fie distribuită mai egalitar între părinți decât în celelalte grupuri (împreună în 65% de cazuri). Factorii ca vârsta, nivelul de studii și de bunăstare nu par să fie asociați cu diferențe importante.

Tabelul 4.2.2. Modul în care sunt distribuite responsabilitățile în situația în care copilul este bolnav și este nevoie de a rămâne acasă cu acesta, %

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Total	43.8	1.4	54.8
Grupă de vârstă			
20-34	47.2	0.0	52.8
35-59	40.5	2.7	56.8
Nivel de studii			
Gimnazial*	60.0	0.0	40.0
Secundar general*	40.0	0.0	60.0
Secundar vocațional	50.0	0.0	50.0
Post-secundar vocațional	43.8	6.3	50.0
Superior	38.7	0.0	61.3
Statut marital			
Căsătorit/ă	42.0	1.4	56.5
Concubinaj*	75.0	0.0	25.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	35.0	0.0	65.0
Lucrător/oare pe cont propriu*	50.0	0.0	50.0
Șomer/ă*	40.0	0.0	60.0
Altă situație	57.7	3.8	38.5
Chintilă de bunăstare			
Chintila I*	40.0	0.0	60.0
Chintila II	33.3	0.0	66.7
Chintila III*	50.0	0.0	50.0
Chintila IV	62.5	6.3	31.3

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Chintila V*	33.3	0.0	66.7
Număr de copii aflați în îngrijire			
1	47.5	2.5	50.0
2	39.3	0.0	60.7
3+*	40.0	0.0	60.0

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Datele GGS arată același tipar și pentru distribuția responsabilităților legate de ajutorul copilului la teme de acasă, cu o creștere moderată a frecvenței cazurilor când aceste responsabilități sunt distribuite egal între părinți (Tabelul 4.2.3). Astfel, în circa 2/3 din gospodării ajutatul copiilor la teme de acasă este responsabilitatea comună a părinților, în 28.9% din familii responsabili primari sunt femeile și numai în 2.2% de cazuri – bărbații.

Tabelul 4.2.3. Modul în care sunt distribuite responsabilitățile legate de ajutorul copilului la teme de acasă, %

	Responsabile femei	Responsabili bărbați	Împreună
Total	28.9	2.2	68.9
Grupă de vârstă			
20-34	25.0	0.0	75.0
35-59	30.3	3.0	66.7
Nivel de studii			
Gimnazial*	66.7	0.0	33.3
Secundar general*	20.0	0.0	80.0
Secundar vocațional	30.0	0.0	70.0
Post-secundar vocațional	50.0	0.0	50.0
Superior	11.8	5.9	82.4
Statut marital			
Căsătorit/ă	29.5	0.0	70.5
Concubinaj*	0.0	100.0	0.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	24.1	3.4	72.4
Lucrător/oare pe cont propriu*	0.0	0.0	100.0
Șomer/ă*	33.3	0.0	66.7
Altă situație	41.7	0.0	58.3
Chintilă de bunăstare			
Chintila I*	33.3	0.0	66.7
Chintila II	23.5	0.0	76.5
Chintila III*	40.0	20.0	40.0
Chintila IV	36.4	0.0	63.6
Chintila V*	50.0	0.0	50.0
Număr de copii aflați în îngrijire			
1	35.3	5.9	58.8
2	21.7	0.0	78.3
3+*	40.0	0.0	60.0

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

4.3. Ajutorul financiar și material oferit între generații

Conform datelor colectate în cadrul GGS, 10.6% din persoanele intervievate din mun. Bălți au beneficiat, pe parcursul a 12 luni premergătoare studiului, de suport material sau financiar în sumă de cel puțin €250 de la cineva din familie, de la prieteni sau alte persoane din afara familiei (Tabelul 4.3). Femeile primesc suport material sau financiar mai des (12.1%) decât bărbații (7.4%), ceea ce se explică prin veniturile mai mici ale femeilor.

Cel mai frecvent de ajutor financiar beneficiază tinerii de 15-34 ani (19.6%), ceea ce se explică prin continuarea studiilor și gradul scăzut de încadrare în câmpul muncii. Cei mai puțini beneficiari de suport material sau financiar în mod previzibil se înregistrează în rândul populației aflate la „vârful” carierei (de 40-59 de ani) – 1.9%. În grupele de vârstă înaintată (65-79 de ani) primirea suportului financiar devine din nou mai frecventă (8.9%).

După nivelul de studii, femeile cu studii gimnaziale sau secundare generale primesc ajutoare financiare mai frecvent decât femeile cu studii superioare, însă la bărbați această legătură nu se manifestă. Persoanele căsătorite primesc suport material mai rar (7.8%) decât persoanele singure (24.1%), iar salariații – mai rar (5.7%) decât persoanele cu alt statut ocupațional. Cei mai mulți beneficiari de ajutor financiar se înregistrează în chintila medie de bunăstare (III) – 18.3%. De asemenea, ponderea persoanelor care au primit ajutor financiar sau material este mai mare în rândul celor care au trei sau mai mulți copii (22.2%).

Tabelul 4.3. Distribuția populației cu vârsta de 15-79 de ani care a beneficiat de suport financiar (cel puțin €250) în ultimele 12 luni, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	7.4	12.1	10.6
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	17.1	20.8	19.6
Apti de muncă (20-64 ani)	7.6	10.8	9.7
Vârstnici (65-79 ani)	4.0	10.8	8.9
Nivel de studii			
Gimnazial	5.3	23.1	15.6
Secundar general	12.5*	30.0	25.0
Secundar vocațional	3.4	7.6	6.3
Post-secundar vocațional	2.7	10.5	8.0
Superior	17.9	9.4	12.0
Statut marital			
Căsătorit/ă	9.4	6.9	7.8
Concubinaj	0.0*	27.3	15.8
Divorțat/ă/separat/ă	3.7	11.1	7.9
Singur/ă	13.3	27.9	24.1
Văduv/ă	0.0*	8.0	7.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	5.4	6.0	5.7
Lucrător/oare pe cont propriu*	20.0	33.3	25.0
Pensionar/ă	3.8	10.7	9.1
Șomer/ă	11.1*	11.8	11.5

	Bărbați	Femei	Total
Altă situație	12.0	20.6	18.3
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	0.0	13.3	10.2
Chintila II	11.8	8.3	9.4
Chintila III	21.1	17.1	18.3
Chintila IV	9.5	7.1	7.9
Chintila V	0.0	8.3	5.9
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	6.4	12.7	10.4
1	7.1	13.0	11.8
2	15.4	3.7	7.5
3+*	-	22.2	22.2

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

4.4. Atitudinea privind interacțiunea intergenerațională

Suținerea copiilor de către părinți

Conform rezultatelor GGS, 69.2% din populația mun. Bălți sunt parțial sau total de acord cu ideea că „dacă copiii lor adulți au dificultăți, părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta”, fără diferențe semnificative între bărbați și femei (Tabelul 4.4.1).

În raport cu vârsta, cei mai puțini susținători ai ideii se atestă printre persoanele tinere de 15-34 de ani (54.2%), numărul lor fiind în creștere o dată cu înaintarea în vârstă.

Persoanele cu un nivel de studii mai înalt mai frecvent împărtășesc atitudinea că părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta pe copiii adulți (72.8% printre cei cu studii superioare). De asemenea, această idee este mai specifică persoanelor căsătorite (70.6%) comparativ cu cele singure (56.9%), precum și pensionarilor (77.3%) comparativ cu persoanele cu alt statut ocupațional. Persoanele cu venituri mai mari manifestă această atitudine mai frecvent decât cele cu venituri mai mici.

Tabelul 4.4.1. Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că „dacă copiii lor adulți au dificultăți, părinții trebuie să-și adapteze propria viață pentru a-i putea ajuta”, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	67.8	69.9	69.2
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	60.0	51.4	54.2
Apti de muncă (20-64 ani)	66.3	67.2	66.9
Vârstnici (65-79 ani)	76.0	76.9	76.7
Nivel de studii			
Primar*	-	50.0	50.0
Gimnazial	57.9	69.2	64.4
Secundar general	75.0*	55.0	60.7
Secundar vocațional	62.1	69.7	67.4
Post-secundar vocațional	67.6	75.0	72.6

	Bărbați	Femei	Total
Superior	78.6	70.3	72.8
Statut marital			
Căsătorit/ă	67.2	72.4	70.6
Concubinaj	50.0*	72.7	63.2
Divorțat/ă/separat/ă	77.8	69.4	73.0
Singur/ă	60.0	55.8	56.9
Văduv/ă	71.4*	76.0	75.4
Statut ocupațional			
Salariat/ă	67.9	65.5	66.4
Lucrător/oare pe cont propriu*	80.0	100.0	87.5
Pensionar/ă	69.2	79.8	77.3
Șomer/ă	66.7*	64.7	65.4
Altă situație	64.0	63.2	63.4
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	35.7	55.6	50.8
Chintila II	64.7	61.1	62.3
Chintila III	63.2	65.9	65.0
Chintila IV	81.0	76.2	77.8
Chintila V	85.0	87.5	86.8

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Susținerea părinților de către copii

Datele GGS arată că 80.4% din totalul populației intervievate în mun. Bălți este parțial sau total de acord cu ideea că copiii ar trebui să-i ajute financiar pe părinți, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare (Tabelul 4.4.2), fără deosebiri semnificative între bărbați și femei.

În funcție de vârstă, cel mai mare nivel de susținere a acestei poziții se atestă în rândul persoanelor tinere de 15-34 de ani (peste 89.7%) și scade la persoanele mai vârstnice. După nivelul de studii, statutul marital și ocupațional nu se evidențiază o interdependență clară.

După nivelul de bunăstare se atestă majorarea ponderii celor care consideră că copiii trebuie să-și ajute financiar părinții pe măsura creșterii veniturilor: de la 55.9% în chintila I până la 91.2% în chintila V, acest factor având o influență mai pronunțată în cazul bărbaților.

Tabelul 4.4.2. Distribuția persoanelor care sunt „parțial” sau „total de acord” că copiii ar trebui să-și ajute financiar părinții, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	81.8	79.7	80.4
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	94.3	87.5	89.7
Apti de muncă (20-64 ani)	84.8	81.2	82.4
Vârstnici (65-79 ani)	68.0	73.8	72.2
Nivel de studii			
Primar*	-	50.0	50.0
Gimnazial	84.2	73.1	77.8
Secundar general	100.0*	85.0	89.3

	Bărbați	Femei	Total
Secundar vocațional	75.9	81.8	80.0
Post-secundar vocațional	78.4	69.7	72.6
Superior	85.7	92.2	90.2
Statut marital			
Căsătorit/ă	79.7	84.5	82.8
Concubinaj	62.5*	90.9	78.9
Divorțat/ă/separat/ă	88.9	83.3	85.7
Singur/ă	93.3	79.1	82.8
Văduv/ă	71.4*	64.0	64.9
Statut ocupațional			
Salariat/ă	87.5	83.3	85.0
Lucrător/oare pe cont propriu*	100.0	100.0	100.0
Pensionar/ă	65.4	76.2	73.6
Șomer/ă	88.9*	88.2	88.5
Altă situație	80.0	76.5	77.4
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	50.0	57.8	55.9
Chintila II	64.7	83.3	77.4
Chintila III	89.5	85.4	86.7
Chintila IV	95.2	85.7	88.9
Chintila V	100.0	87.5	91.2

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

4.5. Relațiile dintre părinți și copii

Conform datelor GGS, 89.0% din persoanele intervievate în mun. Bălți, ale căror mame sunt în viață, sunt satisfăcute de relația pe care o au acum cu mama (Tabelul 4.5.1), iar 80.5% din persoanele ai căror tați sunt în viață sunt satisfăcute de relația avută cu tatăl (Tabelul 4.5.2).

Femeile tind să fie mai frecvent satisfăcute de relațiile cu părinții decât bărbații. Astfel, 90.5% din femeile au apreciat pozitiv relația cu mama și 82.8% – cu tatăl, iar la bărbați aceste ponderi au înregistrat 86.2% și 76.1%, respectiv.

În distribuție pe vârste și niveluri de studii, nu se evidențiază diferențieri clare. După statutul marital, observăm că persoanele căsătorite sunt mai frecvent satisfăcute de relațiile cu mama (96.1%) și cu tatăl (86.5%) comparativ cu persoanele singure (76.3% și 71.4%, respectiv). După statutul ocupațional, salariații sunt mai des satisfăcuți de relațiile cu mama (94.0%) și cu tatăl (85.9%) comparativ cu șomerii (82.4% și 71.4%, respectiv).

După nivelul de bunăstare, constatăm anumite diferențe dintre cei mai săraci (chintila I) și cei mai înstăriți (chintila V): printre persoanele cu cele mai mici venituri este mai scăzută ponderea celor care apreciază pozitiv relațiile cu mama (80.0%) și cu tatăl (88.9%), comparativ cu persoanele cu cele mai mari venituri (96.2% și 94.4%, respectiv).

Tabelul 4.5.1. Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu mama (scorul 8 - 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %

	Bărbați	Femei	Total
Total	86.2	90.5	89.0
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	85.7	87.3	86.7
Apti de muncă (20-64 ani)	86.9	91.7	90.1
Nivel de studii			
Gimnazial	92.3	100.0	96.0
Secundar general	66.7*	76.9	73.7
Secundar vocațional	90.9	82.1	84.6
Post-secundar vocațional	86.7	96.9	93.6
Superior	85.0	92.7	90.2
Statut marital			
Căsătorit/ă	93.9	97.1	96.1
Concubinaj	75.0*	85.7*	81.8
Divorțat/ă/separat/ă	80.0	88.2	84.4
Singur/ă	76.9	76.0	76.3
Văduv/ă*	-	85.7	85.7
Statut ocupațional			
Salariat/ă	92.7	94.9	94.0
Lucrător/oare pe cont propriu*	66.7	100.0	80.0
Pensionar/ă*	-	66.7	66.7
Șomer/ă	57.1*	100.0	82.4
Altă situație	85.7	85.7	85.7
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	80.0*	80.0	80.0
Chintila II	77.8*	95.2	90.0
Chintila III	84.6	81.0	82.4
Chintila IV	100.0	91.3	94.4
Chintila V	100.0*	95.0	96.2
Număr de copii avuți			
0	87.5	82.8	84.9
1	85.0	88.4	87.3
2	88.9	97.2	94.4
3+	66.7*	94.4	90.5

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Tabelul 4.5.2. Ponderea populației satisfăcute de relația avută cu tatăl (scorul 8 - 10, unde 10 este cel mai satisfăcut), %

	Bărbați	Femei	Total
Total	76.1	82.8	80.5
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	75.9	78.9	77.9
Apti de muncă (20-64 ani)	76.7	84.1	81.6
Nivel de studii			
Gimnazial	57.1*	85.7*	71.4
Secundar general	100.0*	58.3	68.8
Secundar vocațional	87.5*	85.7	86.4

	Bărbați	Femei	Total
Post-secundar vocațional	80.0	77.3	78.1
Superior	70.6	93.8	85.7
Statut marital			
Căsătorit/ă	77.3	90.4	86.5
Concubinaj*	33.3	50.0	42.9
Divorțat/ă/separat/ă	81.8	80.0	81.0
Singur/ă	80.0	66.7	71.4
Văduv/ă*	-	100.0	100.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	77.8	91.9	85.9
Lucrător/oare pe cont propriu*	66.7	-	66.7
Pensionar/ă*	-	100.0	100.0
Șomer/ă	71.4*	71.4*	71.4
Altă situație	77.8*	76.2	76.5
Chintilă de bunăstare			
Chintila I*	100.0	80.0	88.9
Chintila II	66.7*	86.7	81.0
Chintila III	80.0	76.9	78.3
Chintila IV	55.6*	80.0	70.8
Chintila V	100.0*	92.9	94.4
Număr de copii avuți			
0	77.3	70.8	73.9
1	75.0	86.2	82.9
2	81.8	95.8	91.4
3+	0.0*	70.0	63.6

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

5. SITUAȚIA SOCIO-ECONOMICĂ A MUNICIPIULUI

5.1. Situația economică: veniturile populației, piața muncii

Populația implicată în munca pentru plată/salariu

Datele GGS arată că 53.3% din populația de 15-64 ani a mun. Bălți este implicată în muncă plătită (Tabelul 5.1.1). Implicarea în muncă pentru plată/salariu este mai mare în cazul bărbaților (66.7%) decât al femeilor (46.6%). Cel mai scăzut grad de angajare în munci remunerate se evidențiază în rândul femeilor tinere (15-34 de ani) – 36.1%, ceea ce se explică prin îndeplinirea muncii neplătite de îngrijire a copiilor.

Datele relevă o dependență directă dintre implicarea în munci plătite și nivelul de educație. O pondere mai mare a respondenților cu studii superioare exercită munci remunerate (74.7%) comparativ cu cei cu niveluri de educație inferioare. Dependența pozitivă ține atât pentru bărbați, cât și pentru femei.

Implicarea în munci plătite este asociată pozitiv cu nivelul de bunăstare. O implicare foarte mică în munca pentru plată/salariu este înregistrată în rândul celor mai sărace persoane (chintila I) –

18.5%, în timp ce pentru celelalte chintile gradul de implicare este semnificativ mai mare, ajungând la 70.0% în chintila V.

Analiza datelor în dependență de numărul de copii la îngrijire nu demonstrează că acesta ar avea vreun impact mare asupra gradului de implicare în muncă plătită.

Tabelul 5.1.1. Distribuția femeilor și bărbaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în munca pentru plată/salariu, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	66.7	46.6	53.3
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	68.6	36.1	46.7
Apti de muncă (20-64 ani)	68.5	47.8	54.7
Nivel de studii			
Gimnazial	56.3	23.5	39.4
Secundar general	42.9*	22.2	28.0
Secundar vocațional	65.2	31.3	42.3
Post-secundar vocațional	63.0	53.6	56.6
Superior	87.0	69.2	74.7
Statut marital			
Căsătorit/ă	74.5	47.6	56.4
Concubinaj	75.0*	80.0	77.8
Divorțat/ă/separat/ă	63.6	42.9	52.0
Singur/ă	46.2*	48.5	47.8
Văduv/ă	0.0*	20.0	17.6
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	25.0*	15.8	18.5
Chintila II	75.0	53.1	59.1
Chintila III	78.9	52.9	62.3
Chintila IV	72.2	44.1	53.8
Chintila V	85.7	63.9	70.0
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	62.5	46.1	52.4
1	77.8	47.2	54.9
2	71.4	44.4	53.7
3+*	-	55.6	55.6

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Satisfacția în muncă

Aproximativ o jumătate (56.9%) din totalul de persoane cu vârsta de 15-64 de ani din mun. Bălți implicate în câmpul muncii sunt mulțumite de statutul lor ocupațional (Tabelul 5.1.2.). Bărbații tind să fie mai mulțumiți (62.5%) decât femeile (52.8%).

Starea de satisfacție față de statutul ocupațional este mai frecvent întâlnită în rândul populației mai tinere și scade către sfârșitul carierei: dacă în rândul tinerilor de 15-34 de ani ponderea celor satisfăcuți este de 72.0%, atunci în totalul de 20-64 de ani aceasta este de 56.6%.

Cele mai mulțumite de statutul lor ocupațional sunt persoanele cu studii superioare (69.6%). Din punctul de vedere al bunăstării, persoanele implicate în câmpul muncii care au venituri joase (chintilele I și II) sunt mai rar mulțumite de statutul lor ocupațional (40.0% și 50.0%, respectiv), în timp ce lucrătorii care câștigă mai mult (chintilele III-V) sunt mai frecvent satisfăcuți (66.7%, 75.0% și 51.4%, respectiv).

Tabelul 5.1.2. Distribuția femeilor și bărbaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani implicați în câmpul muncii care sunt mulțumiți de statutul lor ocupațional, %

	Bărbați	Femei	Total
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	62.5	52.8	56.9
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	70.8	73.1	72.0
Apți de muncă (20-64 ani)	61.9	52.8	56.6
Nivel de studii			
Gimnazial	66.7	25.0	53.8
Secundar general	33.3*	50.0	42.9
Secundar vocațional	66.7	60.0	63.3
Post-secundar vocațional	52.9	33.3	40.4
Superior	70.0	69.4	69.6
Statut marital			
Căsătorit/ă	55.3	48.0	51.1
Concubinaj	66.7*	50.0	57.1
Divorțat/ă/separat/ă	71.4	50.0	61.5
Singur/ă	83.3	68.8	72.7
Văduv/ă	-	66.7	66.7
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	50.0*	33.3	40.0
Chintila II	22.2	64.7	50.0
Chintila III	73.3	61.1	66.7
Chintila IV	84.6	66.7	75.0
Chintila V	50.0	52.2	51.4
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	65.0	55.3	59.8
1	64.3	60.0	61.5
2	50.0	25.0	36.4
3+*	-	60.0	60.0

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Aranjamentele de muncă

Peste ¾ din persoanele de 15-64 de ani implicate în câmpul muncii (77.8%) din mun. Bălți au aranjamentele de muncă cu ore fixe de început și sfârșit (Tabelul 5.1.3). Persoanele tinere (15-34 de ani) tind să aibă un program cu orar fix mai puțin frecvent (72.0%) decât populația generală încadrată în câmpul muncii. Factorii ca nivelul de studii, statutul marital, veniturile și numărul de copii nu par să influențeze mult regimul de muncă.

Tabelul 5.1.3. Distribuția persoanelor cu vârsta de 15-64 de ani implicate în câmpul muncii după regimul de muncă (timpul începerii și terminării lucrului), %

	Ore fixe de început și sfârșit	Fără ore fixe de început și sfârșit
Total grupa de vârstă 15-64 de ani	77.8	22.2
Grupă de vârstă		
Tineri (15-34 ani)	72.0	28.0
Apți de muncă (20-64 ani)	77.6	22.4
Nivel de studii		
Gimnazial	76.9	23.1
Secundar general	57.1	42.9
Secundar vocațional	76.7	23.3
Post-secundar vocațional	87.2	12.8
Superior	73.2	26.8
Statut marital		
Căsătorit/ă	79.5	20.5
Concubinaj	71.4	28.6
Divorțat/ă/separat/ă	69.2	30.8
Singur/ă	81.8	18.2
Văduv/ă*	100.0	0.0
Chintilă de bunăstare		
Chintila I*	100.0	0.0
Chintila II	80.8	19.2
Chintila III	84.8	15.2
Chintila IV	71.4	28.6
Chintila V	77.1	22.9
Număr de copii aflați în îngrijire		
0	75.9	24.1
1	79.5	20.5
2	81.8	18.2
3+*	80.0	20.0

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Timpul de deplasare către serviciu

Durata medie a timpului de deplasare către locul de muncă în mun. Bălți constituie 25 de minute (Tabelul 5.1.4). Majoritatea covârșitoare a lucrătorilor (88.0%) se deplasează până la serviciu timp de 1-30 minute, pentru 10.1% naveta durează 31 de minute și mai mult, iar 1.9% nu se deplasează până la locul de muncă.

Pentru femei timpul mediu de deplasare către serviciu este puțin mai scurt (24 minute) decât pentru bărbați (27 minute), însă ponderea femeilor lucrătoare pentru care naveta durează 31 de minute sau mai mult este mai mare decât printre bărbați (12.1% față de 7.5%).

Printre persoanele cu un nivel de bunăstare mai înalt (chintila V) se atestă cea mai mare pondere a celor care se deplasează la lucru timp de 31 minute sau mai mult (19.4%), iar între celelalte chintile de bunăstare nu se manifestă diferențe semnificative.

Tabelul 5.1.4. Timpul alocat pentru deplasare de la domiciliu spre locul de muncă de bază

	Fără timp de deplasare	1-30 de minute	31 de minute și mai mult	Durata medie a timpului de deplasare
	%	%	%	minute
Total	1.9	88.0	10.1	25.1
Bărbați	1.5	91.0	7.5	27.1
Femei	2.2	85.7	12.1	23.6
Chintilă de bunăstare				
Chintila I*	0.0	100.0	0.0	23.0
Chintila II	4.0	88.0	8.0	24.7
Chintila III	0.0	91.4	8.6	31.3
Chintila IV	0.0	96.7	3.3	20.7
Chintila V	2.8	77.8	19.4	24.9

*Număr mic de observații (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază

Conform rezultatelor GGS, doar 19.1% din gospodăriile din mun. Bălți au afirmat că își pot acoperi necesitățile de bază ușor sau foarte ușor (Tabelul 5.1.5). O diferență semnificativă se observă în funcție de sex, ponderea bărbaților cu venituri suficiente fiind de 24.8%, în timp ce ponderea femeilor – de doar 16.4%. Aceasta reflectă diferențele de abilitare economică dintre bărbați și femei, decalaje semnificative fiind prezente la vârstele apte de muncă și aproape pentru toate nivelurile de studii.

Cea mai mare pondere a persoanelor care își pot acoperi necesitățile de bază ușor sau foarte ușor este printre locuitorii cu studii superioare – 33.7%, precum și printre salariați – 27.9%. Printre pensionari, doar 6.4% au venituri suficiente pentru a-și acoperi ușor necesitățile de bază. După statutul marital, venituri suficiente tind mai des să aibă persoanele căsătorite (22.2%) sau aflate în concubinaj (26.3%), văduvele fiind cele mai dezavantajate (8.8%). Numărul de copii aflați la îngrijire de asemenea influențează suficiența veniturilor: dacă printre gospodăriile cu 1 copil rata celor cu venituri suficiente este de 29.4%, atunci pe măsura creșterii numărului de copii această rată scade până la 15.0% (2 copii) și 11.1% (3 sau mai mulți copii). Zero copii la îngrijire au de regulă pensionarii și tineretul, ceea ce explică ponderea scăzută a gospodăriilor cu venituri suficiente în această categorie (17.3%).

În mod așteptabil, ponderea persoanelor care își pot acoperi necesitățile de bază ușor sau foarte ușor depinde de chintila de bunăstare: printre respondenții din prima chintilă (20% din populație cu cel mai scăzut nivel de venituri) în general nu au fost persoane care să afirme că își pot acoperi cu ușurință necesitățile de bază, în cea de a doua chintilă această pondere a fost de 1.9%, ridicându-se până la 33.8% în ultima chintilă de bunăstare.

Tabelul 5.1.5. Distribuția populației după suficiența veniturilor pentru a acoperi necesitățile de bază, %

	Bărbăți	Femei	Total
Total	24.8	16.4	19.1
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	40.0	25.0	29.9
Apti de muncă (20-64 ani)	31.5	18.8	23.0
Vârstnici (65-79 ani)	0.0	7.7	5.6
Nivel de studii			
Gimnazial	15.8	11.5	13.3
Secundar general	25.0*	25.0	25.0
Secundar vocațional	24.1	7.6	12.6
Post-secundar vocațional	18.9	11.8	14.2
Superior	39.3	31.3	33.7
Statut marital			
Căsătorit/ă	23.4	21.6	22.2
Concubinaj	37.5*	18.2	26.3
Divorțat/ă/separat/ă	33.3	11.1	20.6
Singur/ă	20.0	14.0	15.5
Văduv/ă	0.0*	10.0	8.8
Statut ocupațional			
Salariat/ă	37.5	21.4	27.9
Lucrător/oare pe cont propriu	40.0*	0.0*	25.0*
Pensionar/ă	3.8	7.1	6.4
Șomer/ă	11.1*	23.5	19.2
Altă situație	20.0	20.6	20.4
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	0.0	0.0	0.0
Chintila II	5.9	0.0	1.9
Chintila III	26.3	19.5	21.7
Chintila IV	23.8	14.3	17.5
Chintila V	40.0	31.3	33.8
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	21.3	15.1	17.3
1	57.1	22.2	29.4
2	15.4	14.8	15.0
3+	-	11.1*	11.1*

*Număr mic de persoane interviuate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Așteptările privind îmbunătățirea veniturilor în următorii 3 ani

În municipiul Bălți, o parte semnificativă, deși nu majoritară, din populație este optimistă în privința evoluției veniturilor: 39.8% se așteaptă la îmbunătățirea situației financiare în următorii trei ani (Tabelul 5.1.6). Printre bărbați sunt mai mulți optimiști decât printre femei: 43.0% față de 38.3%. Cele mai optimiste sunt persoanele tinere din grupa de vârstă 15-34 de ani (71.0%), care se așteaptă la angajare după studii sau la dezvoltarea carierei. O dată cu creșterea vârstei optimismul scade, până la 8.9% în rândul persoanelor de 65-79 de ani.

Din perspectiva nivelului de studii, persoanele cu studii superioare tind să fie mai optimiste decât media (51.1%), însă populația cu studii secundare generale arată un grad de optimism și mai mare (57.1%). Aceasta este explicabil prin faptul că printre persoanele cu studii secundare generale ponderea celor care au intenții de emigrare este cea mai mare (detalii în capitolul 2).

În funcție de statutul ocupațional, cea mai mare pondere a persoanelor ce se așteaptă la îmbunătățirea situației financiare este printre șomeri (69.2%) din cauza așteptărilor de angajare sau emigrare, iar cea mai mică – printre pensionari (9.1%).

În dependență de veniturile curente, cel mai pronunțat optimism se manifestă în cadrul populației cu venituri mijlocii din chintilele II și III (58.5% și 51.7%), iar cei mai săraci și cei mai bogați au așteptări mai slabe privind creșterea veniturilor.

Nici statutul marital, nici numărul de copii la îngrijire nu pare să influențeze mult așteptările financiare, pesimismul relativ al celor care nu au deloc copii la îngrijire (28.5%) explicându-se prin faptul că pensionarii, care sunt pronunțat mai pesimiști decât restul populației, au copii adulți.

Tabelul 5.1.6. Distribuția persoanelor care așteaptă îmbunătățirea veniturilor în următorii 3 ani, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	43.0	38.3	39.8
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	80.0	66.7	71.0
Apti de muncă (20-64 ani)	51.1	47.8	48.9
Vârstnici (65-79 ani)	8.0	9.2	8.9
Nivel de studii			
Gimnazial	52.6	34.6	42.2
Secundar general	50.0*	60.0	57.1
Secundar vocațional	34.5	30.3	31.6
Post-secundar vocațional	35.1	32.9	33.6
Superior	53.6	50.0	51.1
Statut marital			
Căsătorit/ă	37.5	44.8	42.2
Concubinaj	50.0*	54.5	52.6
Divorțat/ă/separat/ă	51.9	50.0	50.8
Singur/ă	66.7	39.5	46.6
Văduv/ă	0.0*	10.0	8.8
Statut ocupațional			
Salariat/ă	55.4	53.6	54.3
Lucrător/oare pe cont propriu	20.0*	0.0*	12.5*
Pensionar/ă	3.8	10.7	9.1
Șomer/ă	100.0*	52.9	69.2
Altă situație	40.0	51.5	48.4
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	28.6	24.4	25.4
Chintila II	41.2	66.7	58.5
Chintila III	73.7	41.5	51.7
Chintila IV	47.6	33.3	38.1
Chintila V	10.0	16.7	14.7
Număr de copii aflați în îngrijire			

	Bărbăți	Femei	Total
0	35.1	24.7	28.5
1	78.6	59.3	63.2
2	61.5	66.7	65.0
3+	-	77.8*	77.8*

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

5.2. Învățământ. Servicii de educație extrafamilială

Educația timpurie

Conform datelor BNS, în anul 2021 în mun. Bălți au existat 35 de instituții de educație timpurie (număr neschimbat din 2014), din care 33 – în or. Bălți și câte una în s. Elizaveta și s. Sadovoe (Tabelul 5.2.1).

În anul 2020 sistemul de educație timpurie al mun. Bălți era suprasolicitat, la 100 de locuri revenind 111 copii înscriși, și aceasta în condițiile în care numai 18.9% din părinții cu copii de 0-6 ani intervievați în cadrul GGS au raportat că au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la o creșă/instituție preșcolară (Tabelul 1.2.3)⁷, restul fiind ajutați de bunici sau descurcându-se de sine stătător. Disponibilitatea redusă a oportunităților de educație timpurie ar putea explica gradul foarte scăzut de implicare în muncă plătită a femeilor tinere din mun. Bălți. În anul 2021 presiunea a scăzut din cauza diminuării numărului de copii, la 100 de locuri revenind în medie 96 de copii înscriși. Totuși, indicatorul rămâne mult mai înalt decât media pe țară de 78 copii la 100 de locuri.

Numărul de pedagogi/cadre didactice în cadrul instituțiilor de educație timpurie din mun. Bălți în anul 2021 a fost de 517 persoane, la un pedagog revenind 11 copii, la fel ca în medie pe republică.

Tabelul 5.2.1. Infrastructura de educație timpurie în dinamică, 2014-2021

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Numărul de instituții de educație timpurie								
mun. Bălți	35	35	35	35	36	35	35	35
or. Bălți	n.a.	33	33	33	34	33	33	33
s. Elizaveta	n.a.	1	1	1	1	1	1	1
s. Sadovoe	n.a.	1	1	1	1	1	1	1
Numărul de locuri pentru copii								
mun. Bălți	n.a.	6 098	6 098	6 098	6 127	6 127	6 184	6 184
or. Bălți	n.a.	5 933	5 933	5 933	5 962	5 962	6 019	6 019
s. Elizaveta	n.a.	110	110	110	110	110	110	110
s. Sadovoe	n.a.	55	55	55	55	55	55	55
Numărul de pedagogi/cadre didactice								
mun. Bălți	n.a.	513	528	520	537	520	493	517
or. Bălți	n.a.	493	511	504	520	503	476	500
s. Elizaveta	n.a.	14	12	11	12	11	11	11
s. Sadovoe	n.a.	6	5	5	5	6	6	6

⁷ Trebuie de menționat că sondajul în cadrul GGS s-a desfășurat în anul 2020, în timpul restricțiilor legate de pandemia Covid-19, ceea ce explică parțial ponderea redusă a gospodăriilor care au beneficiat de serviciile instituțiilor de îngrijire a copiilor.

Copii înscriși								
mun. Bălți	6 550	6 925	6 911	6 892	7 021	7 000	6 851	5 918
Copii la 100 de locuri								
Total pe țară	86	86	86	86	85	84	76	78
mun. Bălți	108	114	113	113	115	114	111	96
Copii la un cadru didactic								
Total pe țară	12	12	12	12	12	12	11	11
mun. Bălți	14	13	13	13	13	13	14	11

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Învățământul primar și secundar general

În anul școlar 2021/22 în mun. Bălți au existat 26 de școli de învățământ primar și secundar general, în scădere cu 13% față de anul 2014/15, din care 24 de școli – în or. Bălți și câte una în s. Elizaveta și s. Sadovoe (Tabelul 5.2.2).

În cadrul învățământului primar și secundar general din mun. Bălți se manifestă o presiune mai scăzută comparativ cu învățământul preșcolar, la 100 de locuri revenind 76 de elevi înscriși, chiar dacă numărul de locuri scade treptat din an în an, iar numărul de elevi crește. Observăm decalaje semnificative dintre mediul urban și mediul rural: dacă în or. Bălți la 100 de locuri revin 78 de elevi înscriși, atunci în s. Elizaveta acest indicator este 47, iar în s. Sadovoe – numai 10 elevi la 100 de locuri.

La un cadru didactic în anul școlar 2021/22 în mun. Bălți au revenit 16 elevi, în creștere cu 23% comparativ cu anul 2014/15.

Tabelul 5.2.2. Infrastructura de învățământ primar și secundar general în dinamică, 2014-2021

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Numărul de instituții de învățământ primar și secundar general								
mun. Bălți	30	29	29	29	29	28	27	26
or. Bălți	n.a.	27	27	27	27	26	25	24
s. Elizaveta	n.a.	1	1	1	1	1	1	1
s. Sadovoe	n.a.	1	1	1	1	1	1	1
Numărul de locuri pentru elevi								
mun. Bălți	n.a.	23 166	22 780	22 573	22 227	21 904	21 274	20 619
or. Bălți	n.a.	22 546	22 160	21 953	21 607	21 284	20 654	19 999
s. Elizaveta	n.a.	380	380	380	380	380	380	380
s. Sadovoe	n.a.	240	240	240	240	240	240	240
Numărul de cadre didactice								
mun. Bălți	1 012	984	988	1 034	999	1 009	1 001	999
Elevi înscriși								
mun. Bălți	13 292	13 551	13 904	14 272	14 764	15 084	15 559	15 748
or. Bălți	n.a.	13 317	13 664	14 028	14 532	14 873	15 347	15 543
s. Elizaveta	n.a.	197	205	213	202	191	190	180
s. Sadovoe	n.a.	37	35	31	30	20	22	25
Elevi la 100 de locuri								
Total pe țară	n.a.	49	49	50	50	50	51	52
mun. Bălți	n.a.	58	61	63	66	69	73	76
or. Bălți	n.a.	59	62	64	67	70	74	78
s. Elizaveta	n.a.	52	54	56	53	50	50	47

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
s. Sadovoe	n.a.	15	15	13	13	8	9	10
Elevi la un cadru didactic								
Total pe țară	11	11	12	12	12	12	12	13
mun. Bălți	13	14	14	14	15	15	16	16

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor BNS

Utilizarea serviciilor formale și informale de îngrijire a copiilor

Conform datelor GGS, 29.7% din părinții cu copii de 0-6 ani din mun. Bălți au primit ajutor instituțional regulat în îngrijirea copiilor (Tabelul 5.2.3). 18.9% din părinți au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la o creșă sau o instituție preșcolară și 10.8% din părinți au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la un centru de îngrijire după școală. De suportul sistematic din partea bunicilor au beneficiat 25.2% din părinți.

Părinții mai tineri (20-34 de ani) sunt mai frecvent ajutați de bunici (28.1%), iar părinții în vârstă de 35-54 de ani mai des folosesc serviciile instituționale de îngrijire a copiilor (38.9%).

Părinții salariați și lucrători pe cont propriu mai des apelează la serviciile instituțiilor formale de îngrijire a copiilor (32.1% și 50.0%) decât părinții șomeri (8.3%). La fel, părinții salariați tind să conteze mai des pe ajutorul oferit de bunici (28.6%).

Din punctul de vedere al chintilelor de bunăstare, cele mai sărace gospodării (chintila I) se bazează doar pe ajutorul bunicilor, iar pe măsura creșterii bunăstării se mărește și frecvența utilizării serviciilor formale de îngrijire a copiilor. Centrele de îngrijire după școală sunt accesibile în cea mai mare măsură părinților din chintila V (50.0%) și chintila IV (31.6%), iar gospodăriile mai sărace practic nu utilizează astfel de servicii.

Părinții cu doi (30.8%), trei copii și mai mulți (44.4%) mai des apelează la serviciile instituționale de îngrijire a copiilor decât cei cu doar un copil (27.9%).

Tabelul 5.2.3. Utilizarea serviciilor formale și informale de îngrijire a copiilor, %

	Părinți cu copii de 0-6 ani ajutați de bunici	Părinți cu copii de 0-6 ani care au primit ajutor instituțional regulat în îngrijirea copiilor	Părinți care au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la o creșă/instituție preșcolară	Părinți care au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la un centru de îngrijire după școală
Total	25.2	29.7	18.9	10.8
Grupă de vârstă				
20-34	28.1	21.1	17.5	3.5
35-54	22.2	38.9	20.4	18.5
Nivel de studii				
Gimnazial	30.8	15.4	7.7	7.7
Secundar general*	33.3	33.3	16.7	16.7
Secundar vocațional	18.2	40.9	36.4	4.5
Post-secundar vocațional	17.2	27.6	20.7	3.4
Superior	31.7	29.3	12.2	19.5
Statut marital				

	Părinți cu copii de 0-6 ani ajutați de bunici	Părinți cu copii de 0-6 ani care au primit ajutor instituțional regulat în îngrijirea copiilor	Părinți care au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la o creșă/instituție preșcolară	Părinți care au primit ajutor regulat pentru îngrijirea copiilor de la un centru de îngrijire după școală
Căsătorit/ă	24.7	27.2	17.3	12.3
Concubinaj*	25.0	75.0	50.0	0.0
Divorțat/ă/separat/ă	23.5	17.6	11.8	5.9
Singur/ă*	37.5	62.5	37.5	12.5
Statut ocupațional				
Salariat/ă	28.6	32.1	17.9	12.5
Lucrător/oare pe cont propriu*	0.0	50.0	50.0	50.0
Șomer/ă	8.3	8.3	0.0	8.3
Altă situație	26.8	31.7	24.4	7.3
Chintilă de bunăstare				
Chintila I	50.0	0.0	0.0	0.0
Chintila II	22.9	11.4	11.4	2.9
Chintila III	20.0	20.0	13.3	0.0
Chintila IV	31.6	84.2	57.9	31.6
Chintila V*	33.3	66.7	16.7	50.0
Număr de copii aflați în îngrijire				
1	27.9	27.9	16.4	8.2
2	17.9	30.8	17.9	15.4
3+*	44.4	44.4	44.4	11.1

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

5.3. Bunăstarea și fericirea populației

40.8% din populația mun. Bălți se consideră „foarte fericită sau oarecum fericită”, cu un decalaj pozitiv ușor în favoarea bărbaților (44.6%) comparativ cu femeile (39.1%) (Tabelul 5.3). Printre persoanele tinere (15-34 de ani), ponderea celor „foarte fericite sau oarecum fericite” este cea mai mare (64.5%), scăzând o dată cu înaintarea în vârstă până la 13.3% în grupa 65-79 de ani.

Starea de fericire este percepută mai frecvent de către persoanele cu studii superioare (54.3%); de persoanele căsătorite (51.1%) în comparație cu persoanele divorțate (33.3%) sau văduve (14.0%). Statutul ocupațional, de asemenea, este un factor asociat cu starea de fericire: mai mult de jumătate dintre persoanele angajate în câmpul muncii (55.7% din salariați și 50.0% din lucrători pe cont propriu) consideră că sunt „foarte fericite sau oarecum fericite”, în timp ce numai 15.5% din pensionari se simt la fel.

Din perspectiva bunăstării materiale, populația cu venituri medii (chintilele II și III) este mai frecvent fericită (54.7% și 56.7%, respectiv) decât păturile mai sărace sau mai înstărite, cei mai nefericiți fiind cei mai săraci (22.0%).

Persoanele care au copii la îngrijire sunt mai des fericite (62%) decât cele care nu au copii (32%).

Tabelul 5.3. Persoanele cu vârsta de 15-79 de ani care se consideră "foarte fericite sau oarecum fericite", %

	Bărați	Femei	Total
Total	44.6	39.1	40.8
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	65.7	63.9	64.5
Apti de muncă (20-64 ani)	51.1	48.4	49.3
Vârstnici (65-79 ani)	16.0	12.3	13.3
Nivel de studii			
Gimnazial	36.8	34.6	35.6
Secundar general	50.0*	50.0	50.0
Secundar vocațional	37.9	24.2	28.4
Post-secundar vocațional	37.8	43.4	41.6
Superior	64.3	50.0	54.3
Statut marital			
Căsătorit/ă	50.0	51.7	51.1
Concubinaj	37.5*	45.5	42.1
Divorțat/ă/separat/ă	29.6	36.1	33.3
Singur/ă	60.0	37.2	43.1
Văduv/ă	28.6*	12.0	14.0
Statut ocupațional			
Salariat/ă	62.5	51.2	55.7
Lucrător/oare pe cont propriu	60.0*	33.3*	50.0*
Pensionar/ă	19.2	14.3	15.5
Șomer/ă	22.2*	52.9	42.3
Altă situație	36.0	51.5	47.3
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	35.7	17.8	22.0
Chintila II	64.7	50.0	54.7
Chintila III	47.4	61.0	56.7
Chintila IV	28.6	35.7	33.3
Chintila V	30.0	27.1	27.9
Număr de copii aflați în îngrijire			
0	36.2	28.9	31.5
1	78.6	57.4	61.8
2	69.2	59.3	62.5
3+	-	55.6*	55.6*

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

5.4. Accesul la internet și utilizarea internetului

Locuințe cu conexiune la rețeaua de Internet

Conform datelor GGS, peste două treimi (70.3%) din respondenții intervievați în mun. Bălți au afirmat că locuințele lor au conexiune la rețeaua de Internet (Tabelul 5.4.1).

Din perspectiva grupelor de vârstă, cele tinere (15-34 de ani) trăiesc mai frecvent în locuințe cu conexiune la Internet (88.8%), iar cele de vârstă înaintată (65-79 ani) – mai rar (30.0%).

Nivelul de studii, de asemenea, este un factor asociat cu frecvența locuirii într-o locuință dotată cu conexiune la Internet: printre persoanele cu studii primare frecvența este cea mai mică (25.0%), crescând până la 89.1% în cazul persoanelor cu studii superioare.

Respondenții căsătoriți sau aflați în concubinaj tind să locuiască cel mai des în locuințe cu conexiune la Internet (peste 80%), iar persoanele văduve – cel mai rar (31.6%). La fel, salariații și lucrătorii pe cont propriu în proporție de peste 85% trăiesc în locuințe cu conexiune la Internet, în timp ce numai 40.0% din pensionari declară același lucru.

Nu se constată vreo diferență considerabilă între chintilele II-V de bunăstare (70-80%), însă chintila I, cea mai săracă, se evidențiază cu o frecvență mai redusă a dotării locuinței cu conexiune la Internet (37.3%).

Tabelul 5.4.1. Ponderea populației care a menționat că locuința are conexiune la rețeaua de Internet, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	67.8	71.5	70.3
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	88.6	88.9	88.8
Apti de muncă (20-64 ani)	76.1	86.0	82.7
Vârstnici (65-79 ani)	36.0	27.7	30.0
Nivel de studii			
Primar	-	25.0*	25.0*
Gimnazial	52.6	57.7	55.6
Secundar general	75.0*	70.0	71.4
Secundar vocațional	62.1	63.6	63.2
Post-secundar vocațional	70.3	67.1	68.1
Superior	78.6	93.8	89.1
Statut marital			
Căsătorit/ă	82.8	88.8	86.7
Concubinaj	87.5*	81.8	84.2
Divorțat/ă/separat/ă	40.7	61.1	52.4
Singur/ă	73.3	72.1	72.4
Văduv/ă	0.0*	36.0	31.6
Statut ocupațional			
Salariat/ă	80.4	90.5	86.4
Lucrător/oare pe cont propriu	100.0*	66.7*	87.5*
Pensionar/ă	38.5	40.5	40.0
Șomer/ă	44.4*	76.5	65.4
Altă situație	72.0	85.3	81.7
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	50.0	33.3	37.3
Chintila II	64.7	88.9	81.1
Chintila III	78.9	75.6	76.7
Chintila IV	66.7	76.2	73.0
Chintila V	60.0	75.0	70.6

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

Utilizarea Internetului

Aproape trei sferturi din totalul populației mun. Bălți (73.7%) utilizează Internetul (Tabelul 5.4.2), fără diferențe mari dintre bărbați și femei. În grupele de vârstă de 15-34 de ani, aproape toți respondenții utilizează internetul (98.1%), ponderea utilizatorilor scăzând în grupele de vârstă mai înaintată, până la 27.8% în grupul 65-79 de ani.

După nivelul de studii, printre cei cu studii superioare sunt cei mai mulți care folosesc Internetul (88.0%), iar printre cei cu studii gimnaziale – cei mai puțini (62.2%).

Respondenții căsătoriți sau aflați în concubinaj folosesc Internetul cel mai frecvent, iar persoanele văduve – cel mai rar. După statutul ocupațional, 90.0% din salariați folosesc Internetul, iar pensionarii au raportat că îl utilizează numai în 40.9% de cazuri. După nivelul de bunăstare, populația din chintila I folosește Internetul semnificativ mai rar (45.8%) decât populația mai înstărită (chintilele II-V).

Tabelul 5.4.2. Populația care folosește Internetul, %

	Bărbați	Femei	Total
Total	71.1	75.0	73.7
Grupă de vârstă			
Tineri (15-34 ani)	97.1	98.6	98.1
Apti de muncă (20-64 ani)	81.5	90.9	87.8
Vârstnici (65-79 ani)	28.0	27.7	27.8
Nivel de studii			
Gimnazial	63.2	61.5	62.2
Secundar general	87.5*	85.0	85.7
Secundar vocațional	69.0	66.7	67.4
Post-secundar vocațional	67.6	73.7	71.7
Superior	78.6	92.2	88.0
Statut marital			
Căsătorit/ă	81.3	92.2	88.3
Concubinaj	87.5*	100.0	94.7
Divorțat/ă/separat/ă	48.1	66.7	58.7
Singur/ă	86.7	79.1	81.0
Văduv/ă	14.3*	32.0	29.8
Statut ocupațional			
Salariat/ă	89.3	90.5	90.0
Lucrător/oare pe cont propriu	100.0*	66.7*	87.5*
Pensionar/ă	34.6	42.9	40.9
Șomer/ă	55.6	94.1	80.8
Altă situație	68.0	91.2	84.9
Chintilă de bunăstare			
Chintila I	57.1	42.2	45.8
Chintila II	64.7	88.9	81.1
Chintila III	89.5	80.5	83.3
Chintila IV	71.4	78.6	76.2
Chintila V	65.0	79.2	75.0

*Număr mic de persoane intervievate (sub 10)

Sursa: Elaborat de Expert-Grup în baza datelor GGS

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Analiza datelor colectate în cadrul Studiului Generații și Gen și a datelor BNS în profil teritorial pentru mun. Bălți a relevat aspecte atât pozitive, cât și negative. Printre **aspectele pozitive** putem evidenția următoarele:

- Chiar dacă populația mun. Bălți este în scădere treptată, ea scade mai lent decât în restul țării: dacă la începutul anului 2014 populația municipiului constituia 3.5% din populația totală a Republicii Moldova, atunci la începutul anului 2022 acest raport a crescut până la 3.8%;
- În pofida îmbătrânirii populației, mun. Bălți încă dispune de dividendul demografic, ponderea populației în vârstă aptă de muncă reprezentând peste o jumătate (58%) din totalul populației;
- În mun. Bălți nu se atestă prezența atitudinilor childfree (lipsa dorinței de a avea copii în general): la întrebarea despre numărul ideal de copii în familie, niciun respondent nu a răspuns „zero”. În general, bălțenii își doresc un număr destul de mare de copii: conform datelor GGS, numărul mediu de copii pe care respondenții din mun. Bălți intenționează să-i aibă în general pe parcursul vieții constituie 2.20, ceea ce este suficient pentru înlocuirea generațiilor (dacă aceste intenții se realizează);
- Comparativ cu anul 2014, mortalitatea infantilă în mun. Bălți în anul 2020 a scăzut cu 29%;
- Nașterile la fete ce nu au ajuns la vârsta majoratului (12-17 ani) în mun. Bălți reprezintă un fenomen depășit: în cadrul grupelor de vârstă mai tinere (15-29 de ani) el nu se atestă deloc, fiind prezent doar în grupele de vârstă mai mari;
- Este înalt nivelul de suport intergenerațional: 80.4% din totalul populației intervievate în mun. Bălți este de acord cu ideea că copiii ar trebui să-i ajute financiar pe părinți, dacă aceștia se confruntă cu dificultăți financiare. Aceasta atenuează la nivel individual problema sărăciei în rândul pensionarilor, însă nu invalidează necesitatea politicilor publice de combatere a sărăciei la persoanele vârstnice.

Au fost constatate și **aspecte care pot fi îmbunătățite** în domenii precum: satisfacția în muncă, accesul la serviciile de sănătate și de îngrijire a copiilor, intențiile de emigrare, persistența rolurilor tradiționale de gen, gradul scăzut de ocupare a femeilor și conflictul dintre muncă și familie.

Satisfacția în muncă și condițiile de muncă

Conform datelor GGS, o mare parte (43.1%) din persoanele cu vârsta de 15-64 de ani din mun. Bălți implicate în câmpul muncii nu sunt mulțumite de statutul lor ocupațional. Unul din factorii de nemulțumire este durata prea mare a timpului de muncă, care deseori intră în conflict cu viața de familie: fiecare a doua persoană (56.2%) de 15-64 de ani încadrată în câmpul muncii a declarat că în ultimele 3 luni, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună, i-a fost greu să-și îndeplinească sarcinile în familie din cauza că petrece prea mult timp la lucru. Un alt factor care influențează satisfacția în muncă este nivelul remunerării: persoanele implicate în câmpul muncii care au

venituri joase (chintila I de bunăstare) sunt mai des nemulțumite de statutul lor ocupațional (60.0%), în timp ce lucrătorii care câștigă mai mult sunt mai frecvent satisfăcuți.

Un aspect îngrijorător este și faptul că implicarea în câmpul muncii nu reprezintă o garanție împotriva sărăciei: conform rezultatelor GGS, doar 27.9% din persoanele salariate din mun. Bălți au afirmat că își pot acoperi cu ușurință necesitățile de bază, celelalte întâmpinând dificultăți mici sau mari.

O constatare alarmantă a studiului este faptul că salariații din mun. Bălți raportează că au o stare bună sau foarte bună a sănătății semnificativ mai rar (49.3%) decât șomerii (61.5%), ceea ce poate să indice asupra condițiilor proaste de muncă ce dăunează sănătății lucrătorilor.

În legătură cu cele menționate, **recomandarea** de politici publice este ca autoritățile să verifice condițiile de muncă la întreprinderi și instituții și să asigure respectarea prevederilor stabilite în Codul muncii în ceea ce ține de durata timpului de muncă și de odihnă și protecția muncii. De asemenea, este important de continuat eforturile pentru atragerea investițiilor în tehnologii de producție mai performante și creșterea productivității, astfel încât agenții economici să poată oferi o remunerare adecvată a muncii.

Accesul la serviciile de sănătate și de îngrijire a copiilor

Cu toate că mun. Bălți este mai bine dotat cu paturi în spitale decât țara în medie (76 de paturi la 10 000 locuitori comparativ cu 66 în medie în țară), asigurarea cu medici este mai proastă decât în medie pe republică. În anul 2021, în mun. Bălți lucrau cu 15% mai puțini medici decât în anul 2014, la 10 000 de locuitori revenind doar 39 de medici (media pe țară – 47). Dotarea proastă cu medici ar putea fi asociată cu mortalitatea excesivă înregistrată în timpul pandemiei Covid-19: în mun. Bălți în anii 2020-2021 rata medie a mortalității a constituit 17.2 decedați la 1 000 de locuitori, în creștere cu 32.8% comparativ cu anii 2017-2019.

De asemenea, bălțenii au raportat un acces scăzut la serviciile instituționale de îngrijire a copiilor: conform datelor GGS, doar 29.7% din părinții cu copii de 0-6 ani din mun. Bălți au primit ajutor instituțional regulat în îngrijirea copiilor, din care 18.9% – de la o creșă sau o instituție preșcolară și 10.8% – de la un centru de îngrijire după școală (cercuri de creație, dans, secții sportive etc) (deși trebuie să ținem cont de faptul că sondajul a fost realizat în perioada pandemiei Covid-19). Disponibilitatea redusă a oportunităților de educație timpurie ar putea explica parțial gradul foarte scăzut de implicare în muncă plătită a femeilor de până la 34 de ani din mun. Bălți.

De notat și faptul că centrele de îngrijire a copiilor după școală din mun. Bălți sunt accesibile în cea mai mare măsură părinților cu venituri mari (chintila IV și V de bunăstare), iar gospodăriile mai sărace practic nu utilizează astfel de servicii.

Recomandarea pentru autorități este continuarea eforturilor de motivare a medicilor, așa ca salarizarea decentă și atenția acordată condițiilor și volumului adecvat de muncă. De asemenea, sunt necesare mai multe investiții publice pentru îmbunătățirea accesului populației la serviciile creșelor și grădinițelor, inclusiv prin stimularea creării lor în cadrul întreprinderilor. Este necesar de abordat și problema excluziunii copiilor din familii nevoiașe de la frecventarea cercurilor de creație, dans, secțiilor sportive.

Intențiile de emigrare

Din totalul respondenților intervievați în mun. Bălți, 11.4% au răspuns afirmativ la întrebarea dacă intenționează să se mute în următorii trei ani într-o altă țară. Intențiile de emigrare sunt mai accentuate în rândul populației apte de muncă și de vârstă fertilă: în cadrul grupei de 15-34 ani, fiecare al patrulea respondent (25.2%) intenționează să plece din țară.

Intențiile de emigrare sunt asociate cu mai mulți factori motivați, iar situația materială proastă pare să nu mai reprezinte principalul factor. Șomajul continuă să influențeze intențiile de emigrare, printre salariați ponderea celor care doresc să emigreze fiind de numai 9.3%, în timp ce printre șomeri ea se ridică la 23.1%. Totodată în chintila IV de bunăstare intențiile de emigrare sunt mai frecvente (15.9%) decât în chintilele I-III cu venituri mai mici, ceea ce sugerează că în afară de venituri mai există și alți factori care motivează emigrarea, cum ar fi, de exemplu, accesul redus la serviciile de sănătate și educație sus-menționate.

Pentru a atenua aceste intenții, **recomandăm** ca autoritățile să continue eforturile de atragere a investițiilor, domestice și străine, pentru crearea locurilor de muncă cu remunerare decentă. De asemenea, autoritățile trebuie să acorde atenție dezvoltării ramurilor mai performante ale economiei, așa ca serviciile în domeniul IT, cu scopul de a crea oportunități pentru tineri. Totodată, trebuie abordate și aspectele nefinanciare ale vieții, cum ar fi accesul la servicii și un spațiu urban confortabil.

Situația femeilor

Numai 39.1% din locuitoarele mun. Bălți au declarat că sunt în general fericite. Nici la bărbați această pondere nu este înaltă (44.6%), însă nefericirea femeilor este exacerbată de condițiile specifice care modelează viața lor. Factorii care contribuie la nefericire sunt distribuția inegală a obligațiilor legate de îngrijirea copiilor, suportul insuficient din partea statului, conflictul dintre muncă și viața de familie.

Cu toate că în mun. Bălți impactul stereotipurilor de gen este mai puțin accentuat decât în țară în ansamblu, ele continuă să se manifeste în distribuția responsabilităților de îngrijire a copiilor între părinți. De exemplu, în situația în care copilul este bolnav și este nevoie de a rămâne cu el acasă, numai în 1.4% de gospodării aceasta este responsabilitatea primară a tatălui. În 54.8% din gospodării ambii părinți stau cu copilul acasă atunci când acesta este bolnav, iar în multe cazuri (43.8%) acasă cu copilul rămâne doar sau în principal mama. Aproximativ aceeași distribuție se atestă și pentru alte sarcini legate de îngrijirea copiilor.

Datele statistice relevă că statul nu se implică suficient pentru a diminua povara muncii de îngrijire a copiilor. După cum a fost menționat mai sus, puține familii din mun. Bălți beneficiază în mod regulat de serviciile creșelor și grădinițelor. Volumul mare de responsabilități casnice și disponibilitatea redusă a oportunităților de educație timpurie ar putea explica gradul scăzut de ocupare a femeilor tinere: numai 36.1% din femeile în vârstă de 15-34 de ani în mun. Bălți sunt implicate în muncă plătită. La rândul lor, femeile care totuși sunt încadrate în muncă plătită întâmpină dificultăți în îmbinarea sarcinilor de serviciu și de familie. Fiecare a patra femeie implicată în câmpul muncii (24.7%) a raportat în cadrul GGS că în ultimele 3 luni a ajuns la serviciu

prea obosită din cauza treburilor casnice ca să poată lucra, de cel puțin câteva ori pe săptămână/lună. Angajatorii din mun. Bălți nu sunt înclinați să adopte politici care să faciliteze menținerea echilibrului între muncă și familie: numai 22.2% din persoanele încadrate în câmpul muncii au declarat că nu au ore fixe de început și de sfârșit al lucrului (sub media națională de 25.2%).

Împovărarea cu munca neplătită de îngrijire a copiilor în detrimentul muncii plătite conduce la veniturile mai joase ale femeilor comparativ cu bărbații (atât salariale, cât și sub formă de pensii). Astfel, din datele colectate în cadrul GGS în mun. Bălți, rezultă că probabilitatea femeilor de a nimeri în chintila I de bunăstare (20% din populație cu cele mai joase venituri) este cu 38.0% mai mare decât a bărbaților.

Aceste circumstanțe specifice ale vieții femeilor conduc la un grad de fericire mai scăzut și la intenții mai accentuate de emigrare: 27.8% din femeile tinere (15-34 ani) intervievate în mun. Bălți intenționează să se mute în următorii trei ani într-o altă țară, față de 20.0% din bărbații de aceeași vârstă.

Ca **recomandare** de politici publice, reiterăm necesitatea de a îmbunătăți accesul populației la serviciile creșelor și grădinițelor. De asemenea, angajatorii trebuie încurajați să adopte politici la locul de muncă menite să faciliteze reconcilierea între obligațiile de serviciu și de familie, așa ca programul de muncă flexibil sau munca la distanță. Se recomandă ca autoritățile locale să acorde atenție politicilor sensibile la gen cu scopul de a adresa nevoile și circumstanțele specifice ale femeilor.

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

GGGS